

Nr 22.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 22 februari 1952 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 79, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om konjunkturskatt för år 1952; samt
- 2) förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall.

Rörande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här nämnas följande.

Som ett led i åtgärder för att motverka en inflationistisk utveckling i vårt land föreslås i propositionen — i syfte att till samhället indraga viss del av de mervinster som framkommit som en följd av den exceptionella internationella konjunkturen under år 1951 — en tillfällig konjunkturvinstbeskattning.

Det i propositionen framlagda förslaget till *förordning om konjunkturskatt för år 1952* avser sådan inkomst av skogsbruk och inkomst av rörelse, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställs av beskattningsnämnd i första instans år 1952. Förordningen skall vara tillämplig endast å inkomst, som är skattepliktig till statlig inkomstskatt. I fråga om inkomst av rörelse skall dock förordningen icke äga tillämpning beträffande utövare av s. k. fria yrken. Särskild skatteplikt för tantiem eller därmed jämförlig inkomst av tjänst föreslås icke, men hänsyn skall vid beräkning av skattepliktig inkomstökning av rörelse i vissa fall tagas till dylika utgifter i rörelsen. Deklarations skyldighet skall åligga envar skattskyldig, som åtnjutit inkomst som nu sagts, dock att sådan skyldighet i vissa fall skall inträda först efter anmaning.

Konjunkturskatt skall utgå efter 40 procent å en på visst sätt beräknad beskattningsbar merinkomst av skogsbruk och av rörelse. Skatten skall i princip vara avdragsgill vid den statliga inkomsttaxeringen.

Merinkomsten bestämmes i fråga om rörelse till skillnaden mellan en på visst sätt uppskattad inkomst av förvärvskällan under beskattningsåret (*omräknad nettointäkt*) och under jämförelseåret (*jämförelseinkomst*). I princip skall beskattningsåret 1949 utgöra jämförelseår; den skattskyldige må

emellertid i stället välja år 1948. Den sålunda framräknade merinkomsten utgör *uppskattad merinkomst*. I förekommande fall skall från denna avdrag göras för inkomstminskning och utvidgning av rörelse. Återstoden skall utgöra *taxerad merinkomst* av rörelse.

Taxerad merinkomst av skogsbruk fastställs till en i regel efter schablonmässiga grunder beräknad prisstegringsvinst utöver omkostnadsökning.

Taxerad merinkomst skall fastställas gemensamt för skattskyldigs samtliga förvärvskällor av rörelse, å ena, samt av skogsbruk, å andra sidan.

Från taxerad merinkomst eller, därest den skattskyldige haft taxerad merinkomst av både skogsbruk och rörelse, från summan av taxerade merinkomster, skall avdragas ett belopp å 10 000 kronor. Återstoden skall utgöra *beskattningsbar merinkomst*.

Den omräknade nettointäkten för beskattningsåret erhålles genom omräkning av nettointäkten av förvärvskällan med hänsyn till vinstreglerande dispositioner beträffande varulager, inventarier samt pensions- och investeringsfonder, varjämte hänsyn skall tagas till vissa onormala omkostnader.

Omräknad nettointäkt för jämförelseåret beräknas i huvudsak efter enahanda grunder. Den omräknade nettointäkten skall ökas dels med 25 procent, varigenom hänsyn tages till penningvärdeförsämring, och dels med 15 procent, varigenom hänsyn tages till naturlig utveckling, rationalisering e. d. Det belopp, som därvid erhålles, d. v. s. 140 procent av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret, skall utgöra jämförelseinkomst. I vissa fall skall jämförelseinkomst kunna beräknas på annat sätt.

Skattskyldig, vars räkenskapsår gått till ända före den 1 november 1951, skall under vissa förutsättningar kunna välja att bli påförd konjunkturskatt för 1952 års inkomster, därvid taxering till sådan skatt skall ske år 1953.

I propositionen framlägges även förslag till *förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall*.

I propositionen uttalas, att det ännu är för tidigt att slutgiltigt bedöma, huruvida en allmän konjunkturskatt blir erforderlig även för 1952 års inkomster.

De ovannämnda författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) Förslag
till
förordning om konjunkturskatt för år 1952.

Härigenom förordnas som följer.

Skattepliktig inkomstökning och skattskyldighet.

1 §.

För inkomstökning, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställs av beskattningsnämnd i första instans år 1952 (*beskattningsåret*), skall erläggas konjunkturskatt till staten under förutsättning att den som åtnjutit inkomstökningen är skattskyldig år 1952 till statlig inkomstskatt för den ifrågavarande inkomsten.

Skattskyldig, för vilken i föregående stycke avsett beskattningsår utgått före den 1 november 1951, skall, därest han så påfordrar, i stället erlægga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställs år 1953. Såsom förutsättning härför skall gälla, att sistnämnda beskattningsår omfattar minst tolv månader *samt att* den skattskyldige gjort anmälan som i 13 § 1 mom. sista stycket sägs. Beträffande skattskyldig, som skall erlægga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställs år 1953, skall sistnämnda beskattningsår anses såsom beskattningsår enligt denna förordning.

Från skattskyldighet som i denna förordning sägs undantagas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

2 §.

Skattepliktig enligt denna förordning är inkomstökning hänförlig till inkomst av rörelse eller av skogsbruk. Sådan skatteplikt föreligger dock ej när fråga är om inkomst av vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet eller om intäkt genom avyttring av skog i samband med avyttring av marken.

Inkomst av rörelse.

3 §.

Fråga huruvida inkomstökning föreligger skall bedömas på grundval av en jämförelse mellan inkomstförhållandena under, å ena sidan, beskattningsåret och, å andra sidan, det beskattningsår som gått till ända närmast före den 1 mars 1950 eller, om den skattskyldige så yrkar, det beskattningsår som gått till ända närmast före den 1 mars 1949 (*jämförelseåret*).

För verkställande av sådan jämförelse skall nettointäkten av rörelse omräknas, för såväl beskattningsåret som jämförelseåret, på sätt i 4 § närmare anges. Efter omräkningen framkommet belopp utgör *omräknad nettointäkt*.

För jämförelseåret fastställs *jämförelseinkomst*. Denna beräknas på grundval av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret på så sätt att tillägg göres med 25 procent för penningvärdets försämring och med 15 procent för normal utveckling o. dyl. i rörelsen. Jämförelseinkomsten utgör sålunda 140 procent av den omräknade nettointäkten.

Har verksamhet påbörjats efter utgången av år 1946, må utan hinder av vad i nästföregående stycke sägs jämförelseinkomsten fastställas efter vad som finnes skäligt med hänsyn till bland annat verksamhetens art och omfattning. Vad nu sagts skall även gälla, därest den omräknade nettointäkten icke för något av de beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, utvisar överskott eller — om sådant framkommit — detsamma uppenbarligen avsevärt understiger vad som för rörelsen kan anses normalt.

(Se vidare anvisningarna.)

4 §.

1 mom. Omräknad nettointäkt och jämförelseinkomst uppskattas för varje förvärvskälla för sig, därvid såsom särskild förvärvskälla enligt denna förordning skall anses särskild förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

2 mom. Vid bestämmande av omräknad nettointäkt skall avvikelser från nettointäkten av förvärvskällan ske i följande fall.

a) Nybildning av dold reserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen skall upptagas som tillkommande post och minskning av sådan reserv som avgående post.

b) Vid taxering till statlig inkomstskatt medgivet avdrag för värdeminskning å för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner och andra inventarier samt byggnader skall upptagas som tillkommande post.

Vid beräkning av tillkommande post som i nästföregående stycke sägs skall från det vid taxering till statlig inkomstskatt medgivna avdraget för värdeminskning å inventarier avräknas såsom skattepliktig intäkt upptagen ersättning genom avyttring av inventarier eller ersättning på grund av försäkring för förlust av inventarier. Skulle ersättning som här sagts överstiga medgivet avdrag för värdeminskning, skall överskjutande belopp upptagas som avgående post.

Kan skattskyldig visa, att den verkliga anskaffningskostnaden för vid beskattningsårets utgång föreliggande bestånd av inventarier och byggnader med minst 20 procent överstiger den verkliga anskaffningskostnaden för vid jämförelseårets utgång föreliggande bestånd av tillgångar av sådant slag, må vid omräkning av nettointäkten för beskattningsåret som avgående post upptagas ett belopp svarande mot värdeminskningens avdrag för normal förslitning, beräknat å den del av anskaffningskostnaden för tillgångarna vid beskattningsårets utgång, som överstiger 120 procent av anskaffningskostnaden för tillgångarna vid jämförelseårets utgång.

c) Har avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgivits för avsättning till pensions- eller andra personalstiftelser, skall det belopp, varmed avdrag medgivits, upptagas såsom tillkommande post.

Vad nu sagts skall dock, såvitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger 80 procent av det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) angivna bestämmelserna.

I fråga om inbetalning till särskild pensionsfond hos Svenska personalpensionskassan skall i tillämpliga delar gälla vad i c) första stycket sägs.

d) Har vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdrag medgivits för avsättning till investeringsfond, skall ett mot avdraget svarande belopp i sin helhet upptagas såsom tillkommande post.

Har avsättning till investeringsfond tagits i anspråk under sådana förhållanden, att det ianspråktagna beloppet inräknats i nettointäkten eller använts för nedskrivning av varulager eller för sådan avskrivning av inventarier eller byggnader, som ingår i tillkommande post enligt 2 mom. b) ovan, skall beloppet upptagas såsom avgående post, i förekommande fall jämte ränta.

e) Har hos aktiebolag eller ekonomisk förening, vars aktier eller andelar till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt — direkt eller genom förmedling av juridisk person — innehavas av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, nettointäkten nedbringats genom kostnader i form av lön, arvode, tantiem el. dyl. till delägare eller till dennes make eller skyldeman skola dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post. Vad nu sagts skall även gälla i fråga om premier för försäkringar tecknade till förmån för delägaren eller dennes make eller skyldeman ävensom beträffande annan liknande förmån, lämnad till person som nu sagts.

f) I nettointäkten ingående återbetalade export- och prisutjämningsavgifter skola upptagas såsom avgående post.

g) Har skattskyldig vid uttag av skogsprodukter till egen rörelse tillämpat högre priser än vid uttaget gällande marknadspriser skall det belopp, varmed produkternas marknadsvärde understiger det värde, som åsatts produkterna i räkenskaperna, upptagas såsom tillkommande post.

Hava skogsprodukter i fall, som nu sagts, åsatts lägre värde än det vid uttaget gällande marknadsvärdet, skall skillnaden upptagas såsom avgående post.

3 mom. Vid uppskattning av omräknad nettointäkt för *beskattningsåret* skall, utöver vad som kan föränledas av bestämmelserna i 2 mom., avvikelser ske i följande fall.

a) Har skattskyldig vid taxeringen till statlig inkomstskatt erhållit avdrag för kostnader, vilka kunna antagas hava tillkommit i syfte att nedbringa skatten enligt denna förordning, skall belopp motsvarande dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post.

b) Ingår i den vid taxeringen till statlig inkomstskatt fastställda nettointäkten större inkomstpost av engångskaraktär, som hänför sig till tid före beskattningsåret och som icke har motsvarighet under jämförelseåret, må inkomsten helt eller delvis upptagas som avgående post.

4 mom. Vid uppskattning av omräknad nettointäkt för *jämförelseåret* skall, utöver vad som kan föränledas av bestämmelserna i 2 mom., såsom tillkommande post upptagas ett belopp motsvarande värdet vid jämförelseårets utgång för den skattskyldige av de export- och prisutjämningsavgifter, för vilka avdrag medgivits vid taxeringen till statlig inkomstskatt avseende inkomsterna under jämförelseåret. Nyssnämnda värde skall beträffande skattskyldig, som erlagt exportavgift jämlikt särskilt avtal med staten, anses utgöra det avgiftsbelopp, som enligt avtalet eller därefter träffad överenskommelse skall återbetalas till den skattskyldige, ökat med hälften av återstoden av avgiften, samt beträffande skattskyldig, som erlagt prisutjämningsavgift jämlikt särskild författning, hela avgiftsbeloppet, såvitt avser trävaror, samt tre fjärdedelar av avgiftsbeloppet, såvitt avser övriga produkter.

(Se vidare anvisningarna.)

5 §.

1 mom. Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret överstiger jämförelseinkomsten, utgör *uppskattad merinkomst* av förvärvskällan.

Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret understiger jämförelseinkomsten, utgör *uppskattad inkomstminskning* av förvärvskällan.

Uppskattad merinkomst eller, om skattskyldig haft mer än en förvärvskälla, för vilken uppskattad merinkomst fastställts, summan av uppskattade merinkomster, i förekommande fall efter avdrag för uppskattad inkomstminskning i en eller flera förvärvskällor, skall utgöra *taxerad merinkomst av rörelse*, där icke annat följer av bestämmelserna i fjärde stycket här nedan.

Har rörelse avsevärt utvidgats genom utbyggnad av produktionsapparaten eller utökning av antalet anställda eller därmed jämförliga åtgärder, må vid fastställande av taxerad merinkomst avdrag från uppskattad merinkomst ske för vad som av den skattskyldige visas utgöra inkomstökning genom utvidgningen, i den mån denna inkomstökning kan anses överstiga den gottgörelse för naturlig utveckling o. dyl., som givits vid fastställande av jämförelseinkomsten.

2 mom. Riksskattenämnden äger, efter framställning av näringsorganisation eller i fråga om bransch, där sådan icke finnes, av skattskyldig beträffande visst slag av rörelse förklara, att inkomstökning såsom oberoende av vinstkonjunktur icke skall beskattas enligt denna förordning. Över förklaring, som nu sagts, må klagan icke föras.

Efter framställning av taxeringsintendent må riksskattenämnden beträffande viss skattskyldig förordna, att förklaring enligt nästföregående stycke icke skall vara tillämplig å den skattskyldige.

(Se vidare anvisningarna.)

Inkomst av skogsbruk.

6 §.

Beträffande skogsbruk skall såsom *taxerad merinkomst* upptagas 40 procent av köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, 20 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter och 20 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse; dock att i fråga om köpeskilling, varom avtal träffats före den 1 juli 1951, eller uttag, som skett före denna tidpunkt, procentsatserna skola utgöra allenast hälften av de nu nämnda. Kan skattskyldig visa, att köpeskilling härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 september 1950, skall sådan köpeskilling, under förutsättning att jämväl försäljningspriset slutgiltigt fastställts före nämnda dag, icke medtagas vid beräkning av taxerad merinkomst.

Visar skattskyldig att för honom sådana förhållanden rått, att, i jämförelse med det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1950, eller, om den skattskyldige så yrkar, det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1949, prisstegringen utöver omkostnadsökningen å samtliga under beskattningsåret gjorda försäljningar eller uttag uppgår till lägre belopp än vad som föranledes av i nästföregående stycke angivna bestämmelser, skall detta lägre belopp utgöra taxerad merinkomst. Skattskyldig må därvid erhålla gottgörelse för penningvärdets försämring med 25 procent å priser och kostnader under det år, varmed jämförelse sker.

Kan den skattskyldige visa, att hans nettointäkt av skogsbruk varit mindre än det belopp, som erhålles vid tillämpning av bestämmelserna i första eller andra stycket här ovan, må den taxerade merinkomsten icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.

(Se vidare anvisningarna.)

Beskattningsbar merinkomst.

7 §.

Från taxerad merinkomst — i förekommande fall från sammanlagda beloppet av taxerad merinkomst av rörelse och skogsbruk — avdrages ett belopp av 10 000 kronor. Föreligger uppskattad inkomstminskning, som icke avdragits från uppskattad merinkomst vid beräkning av taxerad merinkomst av rörelse, skall sådan inkomstminskning avdragas från taxerad merinkomst av skogsbruk, varefter från återstoden avdrages 10 000 kronor.

Vad som framkommer efter avdrag som i nästföregående stycke sägs utgör *beskattningsbar merinkomst*.

Tillhöra aktiebolag samma koncern och föreligger hos bolag inom koncernen uppskattad inkomstminskning av rörelse, som bolaget icke kunnat avräkna från uppskattad merinkomst av rörelse eller mot taxerad merinkomst av skogsbruk, må inkomstminskningen avdragas från taxerad merinkomst hos annat koncernen tillhörande bolag innan beskattningsbar merinkomst för sistnämnda bolag fastställs. Kvittning som här avses må dock icke ifrågakomma beträffande sådant bolag, vars aktiekapital icke sedan jämförelseårets ingång eller sedan bolaget bildades — direkt eller indirekt — till minst 90 procent ägts av moderbolaget. Vad här sagts skall äga motsvarande tillämpning, där fråga är om ekonomisk förening.

Beskattningsbar merinkomst utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

Beräkning av konjunkturskatt.

8 §.

För konjunkturskatten fastställs ett *grundbelopp*, som skall utgöra 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten; dock att för ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, grundbeloppet skall utgöra allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall utgöra grundbeloppet efter avdrag för det belopp, varmed statlig inkomstskatt för den skattskyldige skulle hava minskats, om konjunkturskattens grundbelopp avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

För skattskyldig, som visar sig vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt hava erhållit avdrag för belopp, som skola inbetalas enligt särskilda mellan staten, å ena, samt Svenska trävaruexportföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska cellulosa-föreningen och Svenska trämasseföreningen, å andra sidan, träffade avtal av den 5 och 8 december 1950 samt tilläggsavtal den 15 november 1951 och den 1 februari 1952, skall den enligt nästföregående stycke uträknade konjunkturskatten nedsättas med ett belopp, motsvarande 6 procent av nyssnämnda avdrag.

9 §.

Skall jämlikt 11 § förordningen om statlig inkomstskatt för äkta makar fastställas gemensam beskattningsbar inkomst, skall i förekommande fall jämväl till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst fastställas för makarna gemensamt.

Kan ene maken helt eller delvis ej utnyttja avdrag för inkomstminskning, må det återstående avdraget tillgodonjutas av den andre maken, som om denne själv haft inkomstminskningen. Det avdrag å 10 000 kronor, som omförmåles i 7 §, skall, med motsvarande tillämpning av där meddelade föreskrifter, ske från den för båda makarna sammanlagda taxerade merinkomsten.

Konjunkturskatten beräknas efter den för båda makarna sammanlagda beskattningsbara merinkomsten och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade merinkomster.

Vid beräkning enligt 8 § av avdrag från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten iakttages, att avdraget må, i den mån det ej kunnat utnyttjas av den därtill närmast berättigade maken, komma den andre maken tillgodo.

Särskilda bestämmelser rörande dödsbo.

10 §.

Vad i 15 § förordningen om statlig inkomstskatt stadgas om befrielse från erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt samt om dödsbos och dödsbodellägares ansvar för statlig inkomstskatt, skall äga motsvarande tillämpning beträffande skatt enligt denna förordning.

Beskattningsort.

11 §.

Taxering till konjunkturskatt skall ske i den kommun, som enligt 14 § förordningen om statlig inkomstskatt är den skattskyldiges beskattningsort.

Uppgiftsskyldighet och förfarande vid taxering till konjunkturskatt.

12 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser om taxering till statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till konjunkturskatt.

13 §.

1 mom. Skattskyldig, som i sin år 1952 avlämnade självdeklaration uppgivit nettointäkt av rörelse eller av jordbruksfastighet, i vars taxeringsvärde ingår skogsvärde, är pliktig att utan anmaning på heder och samvete avlämna deklaration till ledning för egen taxering till konjunkturskatt.

Undantagen från deklaraionsplikt som nu sagts är:

den, som jämlikt 1 § är undantagen från skattskyldighet; skattskyldig, som under beskattningsåret åtnjutit inkomst av rörelse eller av jordbruksfastighet men allenast av den art, att skatteplikt enligt 2 § för inkomstökning icke föreligger.

Skattskyldig är icke pliktig att utan anmaning avlämna deklaration om, såvitt angår inkomst av rörelse, hans i deklarationen till statlig inkomstskatt upptagna sammanlagda belopp av inkomster från olika förvärvskällor (sammansräknad inkomst) understiger 10 000 kronor och omsättningen i rörelsen icke uppgår till 300 000 kronor eller, såvitt angår inkomst av skogsbruk, bruttointäkten av skogsbruk icke uppgår till 25 000 kronor.

Har riksskattenämnden beträffande visst slag av rörelse meddelat förklaring, som i 5 § 2 mom. sägs, skall deklarationsplikt för inkomst av det slag av rörelse förklaringen avser inträda först efter anmaning.

Deklarationen skall senast den 31 augusti 1952 eller, därest deklaration avlämnas först efter anmaning, inom tid, som i anmaningen anges, avlämnas till länsstyrelsen i det län, där taxeringen till statlig inkomstskatt ägt rum.

Önskar skattskyldig, varom i 1 § andra stycket förmäles, begagna sig av möjligheten att erlägga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering verkställs i första instans år 1953, skall anmälan därom ingivas till i nästföregående stycke angiven myndighet senast den 31 augusti 1952.

2 mom. Formulär till blanketter för deklarationer enligt 1 mom. fastställas av Kungl. Maj:t.

3 mom. Efter anmaning är skattskyldig pliktig att i den omfattning, som i anmaningen anges, meddela för taxering till konjunkturskatt erforderliga uppgifter utöver dem, som avses i 1 mom.

4 mom. Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall utan anmaning till ledning för delägares taxering till konjunkturskatt avlämna deklaration på sätt och i den ordning i 1 mom. sägs.

5 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration för taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklaration hava motsvarande tillämpning; dock skall den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljd för underlåtenhet att avlämna självdeklaration beträffande deklaration enligt 1 mom. här ovan inträda endast därest den skattskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att inkomma med sådan.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration i fall som avses i 4 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter som i 34 § samma förordning sägs äga motsvarande tillämpning.

14 §.

Taxering verkställs av prövningsnämnd, som har att taga befattning med den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt för beskattningsåret.

15 §.

1 mom. Det åligger taxeringsintendent att, med ledning av deklarationer och andra uppgifter enligt 13 § och tillgängliga handlingar rörande taxering jämlikt taxeringsförordningen, efter den skriftväxling med den skattskyldige och utredning i övrigt, som finnes erforderlig, såsom underlag för taxeringen till konjunkturskatt låta upprätta förslag till sådan taxering av envar skattskyldig, för vilken till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst ifrågakommer.

2 mom. Överensstämmer förslag enligt 1 mom. med deklaration, som avgivits av den skattskyldige, skall det så snart ske kan överlämnas till prövningsnämnden.

3 mom. Innebär förslag enligt 1 mom. avvikelse från den skattskyldiges deklaration eller är sådant förslag upprättat utan att deklaration avlämnats, skall det genom taxeringsintendentens försorg ofördröjligen i rekommenderat brev tillställas den skattskyldige.

Skattskyldig, som icke åtnöjes med förslag till taxering, äger att inom viss tid vid förslaget översändande angiven tid till länsstyrelsen ingiva till prövningsnämnden ställda erinringar mot förslaget jämte den utredning han vill åberopa. Tid som nu sagts skall, där ej särskilda omständigheter göra det omöjligt, bestämmas till minst fjorton dagar efter förslaget mottagande.

Sedan taxeringsintendenten vidtagit de ändringar i förslaget, vartill erinringarna må föranleda, skall förslaget så snart ske kan föreläggas prövningsnämnden.

16 §.

1 mom. Därest prövningsnämnden vid granskning av förslag rörande taxering till konjunkturskatt finner anledning till annan avvikelse från detta än som föranledes av yrkande från den skattskyldige, bör denne därom underrättas och erhålla tillfälle inkomma med erinringar, innan taxeringen fastställs.

2 mom. Sedan prövningsnämnden verkställt taxeringen, antecknas denna i särskild längd (*konjunkturskattelängd*) enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t.

3 mom. För taxering av skattskyldiga enligt denna förordning må prövningsnämndens arbete pågå till och med den 31 januari 1953.

Prövningsnämndens protokoll, i vad det avser taxering till konjunkturskatt, skall justeras inom åtta dagar efter sista sammanträdet avslutande.

4 mom. Till envar skattskyldig som taxeras till konjunkturskatt, skall vederbörande protokollförare senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev översända utdrag ur konjunkturskattelängden samt prövningsnämndens protokoll i vad den skattskyldige angår.

17 §.

Riksskattenämnden må efter framställning från landskamrerare, taxeringsintendent, prövningsnämnd eller när anledning eljest anses föreligga avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till konjunkturskatt. Riksskattenämnden skall därjämte

dels avgiva förklaring, varom förmåles i 5 § 2 mom.

och dels, när anledning därtill uppkommer, till Kungl. Maj:t avgiva förslag rörande tillämpning av denna förordning.

18 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den anknyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklarationen.

Rörande rätt att taga del av självdeklaration samt av deklARATIONER och andra uppgifter enligt denna förordning skall vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande ordförande och ledamöter i prövningsnämnd gälla om ordförande och ledamöter i riksskattenämnden. Rörande förbud för person, som sålunda fått del av självdeklaration eller deklARATION eller annan uppgift enligt denna förordning, att offentliggöra eller yppa dess innehåll skola föreskrifterna i 56 § 1 mom. och 57 § taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

Ämbets- eller tjänsteman, vilken äger rätt att taga del av deklaration till konjunkturskatt, äger jämväl rätt att taga del av den självdeklaration, vid vilken den bilagts eller skall biläggas, jämte därtill hörande uppgifter enligt taxeringsförordningen.

19 §.

För taxering till konjunkturskatt må granskning av skattskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten utföras av person, som verkställer bokföringsgranskning enligt taxeringsförordningen. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

20 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande att besvärsrätt tillkommer den skattskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Därest genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten sådan ändring sker i den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt för inkomst under jämförelseåret, att taxeringen till konjunkturskatt bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen till konjunkturskatt anföras hos prövningsnämnden eller, därest denna taxering i annan ordning är föremål för prövning i högre instans, hos denna instans för att prövas i sammanhang med målet i övrigt.

Rätt att anföras besvär som nu sagts tillkommer den skattskyldige, där han ej gjort sig skyldig till underlåtenhet, som avses i 13 § 5 mom. första stycket, samt vederbörande taxeringsintendent. Beträffande tiden för besvärens ingivande och handläggningen av desamma skall 124 a § 1 mom. taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

21 §.

Äro för viss skattskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, skola besvären prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomstskatt för år 1952 ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till konjunkturskatt, dock att, därest beslut om höjning av taxering till statlig inkomstskatt eller påföring av sådan taxering meddelas av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, fråga om därav betingad höjning eller påföring av taxering till konjunkturskatt skall handläggas av prövningsnämnd. Beslut rörande fråga som nyss sagts skall av prövningsnämnd meddelas så snart ske kan efter det kammarrättens utslag angående taxeringen till statlig inkomstskatt vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag angående samma taxering meddelats. Beträffande förslag i fråga om taxering till konjunkturskatt i fall som nu avses, skola bestämmelserna i 15 § äga motsvarande tillämpning under iakttagande att förslaget så snart ske kan bör tillställas den skattskyldige för erinringars avgivande. Vad sålunda stadgats angående prövningsnämnds handläggning av fråga rörande taxering till konjunkturskatt skall dock ej äga tillämpning i fall där kammarrätten eller Kungl. Maj:t tidigare meddelat beslut angående samma taxering.

Det åligger länsstyrelsen att vid insändande till kammarrätten av besvär rörande taxering till statlig inkomstskatt i förekommande fall foga utdrag av konjunkturskattelängden.

Eftertaxering.**22 §.**

1 mom. Har skattskyldig i deklaration eller annan uppgift, som avgivits till ledning vid taxering enligt denna förordning eller vid hans taxering för inkomst eller förmögenhet, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts att han icke blivit taxerad till konjunkturskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till konjunkturskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits staten. Beträffande sådan eftertaxering skall vad i förordningen om statlig inkomstskatt är stadgat rörande eftertaxering till dylik skatt äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Därest eftertaxering ifrågakommer under år, då allmän taxering till konjunkturskatt ej äger rum, skall eftertaxeringen verkställas av prövningsnämnden med motsvarande tillämpning av taxeringsförordningens bestämmelser, därvid iakttages att eftertaxeringen antecknas i konjunkturskattelängd, vilken såsom bilaga fogas vid prövningsnämndens protokoll.

Särskilda bestämmelser.**23 §.**

Har skattskyldig genom att han omlagt räkenskapsåret icke åsatts taxering till statlig inkomstskatt år 1952, skall han taxeras till konjunkturskatt år 1953, även om allmän taxering till konjunkturskatt då ej äger rum. Därvid skall vad i denna förordning sägs angående beskattningsåret äga tillämpning beträffande det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd verkställs i första instans år 1953.

Har skattskyldig, vilken på grund av anmälan som i 13 § 1 mom. sista stycket sägs icke taxerats till konjunkturskatt för år 1952, avslutat det räkenskapsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställs år 1953, å sådan tid att beskattningsåret kommer att omfatta kortare tid än tolv månader, skall den skattskyldige taxeras år 1953 för inkomstökning varom i 1 § första stycket förmäles.

Stadgandena i 12—21 §§ skola äga motsvarande tillämpning beträffande taxering till konjunkturskatt, som äger rum år 1953.

Straffbestämmelse.**24 §.**

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration enligt denna förordning eller vid avgivande av uppgift som i 13 § 3 mom. sägs lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Kostnader för taxeringsarbetet.**25 §.**

Av taxeringen till konjunkturskatt föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

Tillämpningsföreskrifter m. m.

26 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning samt för uppbörd av konjunkturskatt erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Anvisningar

till 3 §.

Rätt till beräkning av jämförelseinkomst på annat sätt än enligt huvudregeln må för de fall då omräknad nettointäkt utvisar överskott medgivas endast då det är uppenbart att omräknad nettointäkt icke under något av de två år, som kunna ifrågakomma som jämförelseår, är representativ för rörelsen, t. ex. därför att skattskyldig vid en senare tidpunkt övertagit annat företags rörelse eller väsentlig del därav. En annan anledning att beräkna jämförelseinkomsten annorledes än enligt huvudregeln kan vara, att en skattskyldigs rörelse under de beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, varit av onormalt liten omfattning på grund av importrestriktioner eller liknande statliga regleringar. Däremot bör den omständigheten att utvidgning skett annorledes än genom övertagande av annan rörelse icke föranleda avvikelser från huvudregeln. I den mån hänsyn därtill skall tagas — utöver vad som sker genom den kompensation för normal utveckling o. d., som gives vid beräkning av jämförelseinkomsten — sker detta vid fastställande av taxerad merinkomst.

Vid taxering till statlig inkomstskatt kan inträffa att skattskyldig ett år skall taxeras för två beskattningsår. Vid tillämpning av denna förordning skall emellertid i dylikt fall taxering ske som om de båda beskattningsåren utgjort allenast ett beskattningsår.

till 4 §.

1. I 2 mom. givna föreskrifter avse bestämmande av omräknad nettointäkt för såväl jämförelseåret som beskattningsåret.

Storleken av dold reserv fastställs vid fyra tidpunkter, nämligen vid in- och utgången av jämförelseåret respektive beskattningsåret. Med dold reserv skall förstås skillnaden mellan anskaffningsvärde och bokfört värde.

Vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattningsåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid beskattningsårets ingång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Lagret vid beskattningsårets utgång må dock upptagas till återanskaffningspriserna vid denna tidpunkt, om det totala värdet av lagret uppskattat efter dessa priser är lägre än om uppskattning skett efter de priser, som gällt vid beskattningsårets ingång.

Med anskaffningsvärde för tillgångar, som framställts inom egen rörelse,

skall förstås direkta tillverkningskostnader ökade med indirekta tillverkningskostnader, därvid dock hänsyn icke behöver tagas till ränta å eget kapital.

För okuranta varor skall anskaffningsvärdet i princip upptagas till ett värde, som förhåller sig till det verkliga anskaffningsvärdet för varorna på samma sätt, som beräknat utförsäljningspris å varorna förhåller sig till normalt utförsäljningspris för kuranta varor.

2. I de fall jämförelseinkomsten bestämts enligt 3 § sista stycket skola bestämmelserna i 4 § 2 och 3 mom. äga tillämpning med iakttagande av följande.

Har jämförelseinkomsten bestämts med ledning av resultatet av rörelsen under annat beskattningsår än något av dem, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, bör förstnämnda beskattningsår anses som om det vore jämförelseår.

Har jämförelseinkomsten bestämts på annat sätt än i nästföregående stycke sägs, skall vid uppskattning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret i stället för bestämmelserna i 4 § 2 mom. b) och e) gälla följande.

Såsom tillkommande poster skola upptagas avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, därest den skattskyldige åtnjuter rätt till fri avskrivning å dylika tillgångar, i den mån avskrivningen avsevärt överstiger vad som kan antagas motsvara normal förslitning under beskattningsåret; samt

utbetalningar, som omförmälas i 4 § 2 mom. e), endast i den mån utbetalningarna uppenbarligen överstiga vad som kan anses utgöra skälig ersättning för utfört arbete.

till 5 §.

Omfatta jämförelseår och beskattningsår icke samma antal månader, skall jämförelseinkomsten proportionellt ökas eller minskas med hänsyn härtill.

till 6 §.

Grunder till ledning för skattskyldigs utredning om prisstegring utöver omkostnadsökning fastställas av riksskattenämnden.

Då fråga är om uttag av skogsprodukter till egen rörelse, skall alltid saluvärdet av dessa produkter läggas till grund för beräkning av skattepliktig inkomstökning av skogsbruk, således även i det fall skattskyldig företer utredning om prisstegring utöver omkostnadsökning.

Vid beräkning av nettointäkten av skogsbruk skall från bruttointäkterna av skogsbruk under beskattningsåret avdrag göras för därpå belöpande omkostnader. För beräkningen erfordras alltså i regel att nettointäkten av jordbruksfastighet såvitt angår beskattningsåret uppdelas mellan skogsbruk och jordbruk, så att till nettointäkt av skogsbruk hänföras intäkter av skogsbruk enligt 21 § c) kommunalskattelagen med avdrag för därpå belöpande omkostnader, medan till nettointäkt av jordbruk hänföras övriga enligt nämnda paragraf till intäkter av jordbruksfastighet hänförliga intäkter med avdrag för därpå belöpande omkostnader. Avdrag enligt 22 § 1 mom. andra och tredje styckena kommunalskattelagen må ej upptagas som omkostnad för skogsbruket.

2) Förslag
till
**förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning
av skatt i vissa fall.**

Härigenom förordnas som följer.

Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt förordningen den 26 juli 1947 (nr 584) med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skola — oavsett vad i 2 § 1 mom. första stycket nämnda förordning stadgas — såvitt angår den skattskyldige på grund av taxering år 1952 eller 1953 påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel avse det belopp, varmed nämnda skatter sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad i förekommande fall med den skattskyldige för samma år påförd konjunkturskatt, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt icke må överstiga den statliga inkomstskatten.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningsamling.

Till utskottets behandling ha hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

a) de likalydande motionerna I: 380 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 504 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 79»;

b) de likalydande motionerna I: 381 av herr *Ivar Nilzon* och II: 505 av herr *Johansson* i Mysinge, vari hemstälts, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 79 måtte besluta att värdet av skogsprodukter, som för eget behov uttagits av delägare i för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter måtte undantagas från taxeringen till konjunkturskatt»;

c) de likalydande motionerna I: 383 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 508 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemstälts,

A. att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t hemställt i propositionen nr 79 måtte besluta

1) att konjunkturskatt skall uttagas å konjunkturvinster av i motionerna angivet slag, som uppkommit under 1952 eller närmast motsvarande räkenskapsår,

2) att de i propositionen föreslagna bestämmelserna angående beräkning

av dold reserv kompletteras med bestämmelse att skattskyldig skall äga rätt att, om han så önskar, bestämma anskaffningsvärdet för lager vid in- och utgången av jämförelseåret enligt de faktiska anskaffningskostnaderna och vid in- och utgången av beskattningsåret antingen enligt anskaffningspriserna för det ingående lagret eller enligt anskaffningspriserna vid beskattningsårets utgång,

3) att med hänsyn till att skatten bör gälla 1952 i stället för 1951 den omräknade nettointäkten skall förhöjas med 30 procent — i stället för 25 procent — för penningvärdets försämring och med 20 procent — i stället för 15 procent — för normal utveckling o. dyl. i rörelsen,

4) att avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret utöver 150 procent av avsättningen under jämförelseåret må ske intill vad som erfordras för att stiftelsens förmögenhet skall nå det belopp, vartill förmögenheten må beräknas enligt förordningen om investeringsskatt,

5) att beträffande skogsbruk skall såsom taxerad merinkomst upptagas 40 procent av under 1952 mottagen köpeskilling för skog, som avyttras genom upplåtelse av avverkningsrätt, 20 procent av köpeskillingen för avytttrade skogsprodukter och 20 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse i de fall där avtal träffats under tiden 1 juli 1951—31 december 1951, samt med hälften av de nämnda procentsatserna i fråga om avtal, som träffats under tiden 1 januari 1951—30 juni 1951 samt att beträffande procentsatserna för under 1952 mottagen köpeskilling för samma år träffade avslut i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t, när prisläget under året kan överblickas, måtte inkomma med förslag härom,

B. att vederbörande utskott måtte vidtaga erforderliga ändringar i författningstexten.

Vidare har i motionerna yrkats, att därest riksdagen mot motionärernas önskan skulle besluta att konjunkturvinstbeskattningen skall drabba 1951 års inkomster av rörelse och skogsbruk, de i motionerna föreslagna ändringarna beträffande konjunkturskattens utformning i tillämpliga delar måtte beaktas;

d) de likalydande motionerna I: 384 av herr *Näslund* och II: 509 av fru *Sandström*, vari hemställts, »att skogsallmänningar av den struktur som utmärker allmänningarna i de båda nordligaste länen helt undantas från konjunkturvinstbeskattning»;

e) motionen I: 382 av herr *Magnusson*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 79

eller, därest detta yrkande icke skulle bifallas, att riksdagen vid behandling av nämnda proposition för sin del måtte besluta, att 4 § 2 mom., 5 § 1 mom. och 8 § förordningen om konjunkturskatt för år 1952 samt punkt 1 av anvisningarna till 4 § ävensom anvisningarna till 5 § samma förordning skola erhålla nedan angivna lydelse:

4 §.

2 mom. Vid bestämmande — — — jämförelseårets utgång.

c) Har avdrag — — — tillkommande post.

Vad nu sagts — — — gjorda avsättningen överstiger det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats — — — bestämmelserna.

I fråga om — — — stycket sägs.

d) Har vid — — — avgående post.

5 §.

1 mom. Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret överstiger summan av jämförelseinkomsten och ränta å ökning av eget kapital i rörelsen, utgör *uppskattad merinkomst* av förvärvskällan.

Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret understiger summan av jämförelseinkomsten och ränta å ökning av eget kapital i rörelsen, utgör *uppskattad inkomstminskning* av förvärvskällan.

Vad ovan stadgats om ränta å ökning av eget kapital i rörelsen äger dock tillämpning allenast om kapitalökningen överstiger 50 000 kronor. Ränta beräknas efter sex procent.

Uppskattad merinkomst — — — i femte stycket här nedan.

Har rörelse avsevärt rationaliserats eller utvidgats genom — — — utgöra inkomstökning genom rationaliseringen eller utvidgningen, i den mån — — — av jämförelseinkomsten.

8 §.

För konjunkturskatten — — — beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall — — — taxerad inkomst. Det belopp, varmed grundbeloppet sålunda skall minskas, må icke understiga den statliga inkomstskatt, som skulle ha beräknats för den skattskyldige, därest det till dylik skatt beskattningsbara beloppet motsvarat grundbeloppet.

För skattskyldig — — — nyssnämnda avdrag.

Anvisningar

till 4 §.

1. I 2 mom. — — — bokfört värde.

Vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna upptagas till faktisk anskaffningskostnad med hänsyn tagen till inträffad värdenedgång på grund av inkurans. Därest skattskyldig företer utredning om att prisfall under året genomsnittligt ägt rum för det utgående lagret, må dock anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas enligt de vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningspriserna för lagret.

Vid beräkning — — — kuranta varor.

till 5 §.

Ökningen av eget kapital i rörelsen utgör skillnaden mellan bolagets behållna förmögenhet enligt utgående balansräkning för beskattningsåret och för jämförelseåret. Med bolagets behållna förmögenhet avses därvid bolagets tillgångar efter avdrag för skulder och värdeminskningposter enligt den värdesättning som skett i balansräkningen. I den behållna förmögenheten skall dock inräknas allenast halva årsvinsten enligt balansräkning.

Omfatta jämförelseår — — — hänsyn härtill»;

f) motionen II: 501 av herr *Fagerholm*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 79, att i anvisningen till 4 § i författningstexten intages en tilläggsbestämmelse, enligt vilken vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret de faktiska anskaffningsvärdena skola tillämpas, såvitt den skattskyldige så påfordrar, samt att de i 13 § första momentet tredje stycket angivna beloppen 10 000 och 300 000 höjas till 25 000 resp. 500 000»;

g) motionen II: 502 av herr *Edström*, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå proposition nr 79 med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m., eller, om detta yrkande ej bifalles, att riksdagen måtte dels besluta sådan ändring i 5 § 1 mom. förordningen om konjunkturskatt för år 1952, att motbevisning får äga rum även i sådana fall som i motionen berörts, dels ock besluta att, därest skattskyldig vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt icke kunnat helt eller delvis utnyttja avdraget för konjunkturskattens grundbelopp, rätt till sådant avdrag skall få tillgodonjutas vid 1953 års inkomsttaxering eller därefter;

h) motionen II: 503 av herr *Ståhl*, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 79 med förslag till förordning om konjunkturvinstskatt för år 1952, samt att, därest förslag om en motsvarande skatteform för ett följande år skulle godkännas, i densamma måtte införas de modifikationer som i motionen angivits beträffande ökat utrymme för penningvärdeförsämring, naturlig utveckling och avsättning till pensionsfonder samt stadgande, att i skattelagstiftningens mening fysiska personer undantagas från beskattningens tillämpningsområde;

i) motionen II: 506 av herr *Hagberg* i Luleå m. fl., vari hemställts, »att riksdagen för sin del beslutar att i proposition nr 79 framlagt förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 antages med följande ändringar av § 3, § 4 mom. 2, § 6, § 8 och § 13 mom. 1.

§ 3.

Fråga huruvida — — — 1949 (jämförelseåret).

För verkställande — — — omräknad nettointäkt.

För jämförelseåret fastställs jämförelseinkomst. Denna beräknas på grundval av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret på så sätt att jämförelseinkomsten utgör 100 procent av den omräknade nettointäkten.

Har verksamhet — — — anses normalt.

§ 4 mom. 2.

2 mom. Vid bestämmande — — — följande fall.

a) Nybildning av — — — avgående post.

b) Vid taxering — — — tillkommande post.

Vid beräkning — — — avgående post.

Kan skattskyldig — — — jämförelseårets utgång.

c) har avdrag — — — tillkommande post.

Vad nu sagts skall dock, så vitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 100 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger 80 procent av det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt) angivna bestämmelserna.

I fråga — — — stycket sägs.

d) Har vid — — — tillkommande post.

Har avsättning — — — jämte ränta.

e) Har hos — — — nu sagts.

f) I nettointäkten — — — avgående post.

g) Har skattskyldig — — — tillkommande post.

Hava skogsprodukter — — — avgående post.

§ 6.

Beträffande skogsbruk skall såsom *taxerad merinkomst* upptagas 50 procent av köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, 25 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter och 25 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse; dock att i fråga om köpeskilling, varom avtal träffats före den 1 juli 1951, eller uttag, som skett före denna tidpunkt, procentsatserna skola utgöra allenast hälften av de nu nämnda. Kan skattskyldig visa, att köpeskilling härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 september 1950, skall sådan köpeskilling, under förutsättning att jämväl försäljningspriset slutgiltigt fastställts före nämnda dag, icke medtagas vid beräkning av *taxerad merinkomst*.

Visar skattskyldig — — — jämförelse sker.

Kan den — — — nettointäkten uppgått.

§ 8.

För konjunkturskatten fastställs ett grundbelopp, som skall utgöra 50 procent av den beskattningsbara merinkomsten; dock att för ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingssskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, grundbeloppet skall utgöra allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall — — — *taxerad inkomst*.

(Sista stycket utgår.)

§ 13 mom. 1.

1 mom. Skattskyldig, som — — — till konjunkturskatt.

Undantagen från — — — icke föreligger.

Skattskyldig, för vilken för beskattningsåret av taxeringsnämnden fastställt en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst understigande 10 000 kronor, är icke skyldig att utan anmaning avlämna deklaration.

Har riksskattenämnden — — — efter anmaning.

Deklarationen skall — — — ägt rum.

Önskar skattskyldig — — — augusti 1952.»

samt »att riksdagen, under framhållande av att de genom konjunkturskatten inflytande medlen bör användas för att sänka priserna på såväl importerade som inom landet producerade förnödenheter, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till subventionering av för livsuppehållet nödvändiga varor»; ävensom

j) motionen II: 507 av herr Nilsson i Svalöv, vari hemställt, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 79 till årets riksdag måtte, därest nämnda proposition icke avslås, för sin del

1) besluta att tredje stycket av 6 § förordningen om konjunkturskatt för år 1952 skall erhålla följande lydelse:

Därest den skattskyldiges nettointäkt av jordbruksfastighet, varom här är fråga, varit mindre än det belopp, som erhålles vid tillämpning av bestämmelserna i första eller andra stycket här ovan, må den taxerade merinkomsten icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.

2) antaga följande

Förslag

till

förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall.

Härigenom förordnas som följer.

Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt förordningen den 26 juli 1947 (nr 584) med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skola — oavsett vad i 2 § 1 mom. första stycket nämnda förordning stadgas — såvitt angår den skattskyldige på grund av taxering år 1952 eller 1953 påförd statlig inkomstskatt och förmögenhets-skatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel ävensom konjunkturskatt avse det belopp, varmed nämnda skatter sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt icke må överstiga det sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt och konjunkturskatt.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna I: 382 samt II: 501—509.

Till utskottet ha vidare i anledning av propositionen inkommit *s k r i f t e r* från bankdirektören Erland Geijer och Aktiebolaget Defibrator. Av innehållet i skrifterna må här återgivas följande.

Bankdirektören Geijer har anført, att enligt propositionsförslaget om konjunkturskatt föreskrevs i 4 §, att medgivna avdrag för avsättning till pensionsstiftelse skulle upptagas såsom tillkommande post vid omräkning av nettointäkter för jämförelseåret och beskattningsåret. Härvid vore att märka, att företagen under 1948 och 1949 regelmässigt hade utbetalat förekommade pensioner och pensionsavgifter direkt från företaget, varigenom årets vinst minskats. Under år 1951 däremot torde — på grund av 1950 års omläggning av försäkringsbeskattningen m. m. — utgående pensioner och pensionsavgifter i stor utsträckning ha debiterats pensionsstiftelsen, som därefter av företaget gottgjorts för denna utgift. Vid konjunkturskatt-taxeringen finge denna olikhet till företagets nackdel den effekten att jämförelseårets inkomst komme att uppjusteras med för ringa belopp. Detta torde kunna rättas till genom en föreskrift om att jämförelseårets inkomst i förekommande fall skulle uppjusteras jämväl med från företaget direktbetalda pensioner och pensionsavgifter.

I den av *Aktiebolaget Defibrator* ingivna skriften har anförts, att den i förslaget till konjunkturskatt använda formuleringen i 5 § 1 mom. fjärde stycket »Har rörelse utvidgats genom utbyggnad av produktionsapparaten eller utökning av antalet anställda eller därmed jämförliga åtgärder» enligt bolagets uppfattning möjligen kunde bli föremål för viss tvekan. Bolaget arbetade som konsulterande firma inom framför allt träfiberplattindustrin. Bolaget hade inga egna verkstäder utan arbetade med konstruktionsarbeten för dylika fabriker, samt stode som leverantör av maskiner, som bolaget inköpte hos olika svenska verkstäder. Det sista krigsåret, 1945, med verkstadsstrejken hade ordertillgången utgjort endast ca 3 miljoner. Därefter hade en avsevärd höjning skett under 1946—1947. Större delen av dessa beställningar hade kommit som resultat av de kreditavtal som svenska staten ingått med Polen och Sovjetunionen. Sålunda inginge i 1947 års siffra 36 miljoner kronor i enbart sådana beställningar. Belastningen å de svenska verkstäderna hade vid denna tid varit mycket stor och därför hade beställningarna icke kunnat effektueras förrän betydligt senare än under det år respektive order ingått. Sålunda hade leverans för ryssavtalet skett huvudsakligen under åren 1950, 1951 och 1952. Detta avspeglade sig även i verkställda faktureringar och givetvis i vinstresultaten. Under år 1951 hade kurvan för ingångna order en viss böjning uppåt, vilket emellertid dels vore

att hänföra till att en ny produkt upptagits på försäljningsprogrammet, och dels till avsevärda höjningar i tillverkningskostnaderna. De verkliga prisstegringarna överfördes till respektive beställare med tillhjälp av en glidande prisskala, baserad på den statliga statistiken för arbetslöner och material. Dessa pristillägg medförde icke någon vinst utan denna vore redan fixerad vid den ursprungliga beställningen.

Antalet anställda hade ökat under åren 1945—1951 från 26 till 75, men den väsentliga ökningen hade skett fram till 1948. Här uppstode alltså ytterligare den frågan, om taxeringsmyndigheterna vore benägna att taga hänsyn till den utveckling som skett före 1948, och vilket givetvis varit en följd av den toppbelastning, som skett för de nya stora beställningarna.

Avsikten med bolagets skrivelse vore icke att söka få något uttalande i bolagets enskilda fall utan enbart att visa ett exempel som med den motive-ring, som lämnats för konjunkturskatten, icke rimligen borde komma i fråga då det gällde sådan skatt, men där man likväl kunde befara att taxerings-myndigheterna i avsaknad av klara direktiv kunde vara benägna att åsätta sådan skatt.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Vid anmälan i statsrådet den 19 oktober 1951 av proposition nr 220/1951 med förslag om uttagande av en särskild investeringsavgift lämnades en redogörelse för det ekonomiska läget och för regeringens ekonomiska politik. Därvid framhölls bland annat, att läget inom den samhällssektor, som företagsidan utgjorde, karakteriserades, trots vissa ojämnheter, på det hela taget av en högt uppdriven vinstkonjunktur, som särskilt berörde exportindustrierna och i första hand skogsindustrien, och att den utpräglade högkonjunkturen inom företagsfären utgjorde det allvarligaste hotet mot strävandena för ekonomisk balans i rådande läge. Det stode klart att läget mot bakgrunden av de expansionssträvanden som framkallades av vinstkonjunkturen rymde avsevärda risker för en inflationistisk utveckling. Tyngdpunkten i den ekonomiska politiken måste därför förläggas till strävandena att begränsa de inflationistiska verkningarna av vinstkonjunkturen inom företagssektorn och därigenom bland annat hejda expansionstendenserna i fråga om investeringsverksamheten. Av de led som ingingo i det i propositionen framlagda programmet ville departementschefen erinra om investeringsavgiften, de skärpta bestämmelserna om varulagervärdering vid 1953 och 1954 års taxeringar, insättning på spärrkonto av skogsägarvinsterna samt ökade prisutjämningsavgifter vid export av skogsindustriprodukter. Samtliga de här angivna åtgärderna med undantag av frågan om prisutjämningsavgifterna för 1952 ha numera vunnit riksdagens godkännande. Den sistnämnda frågan, som förelagts riksdagen i propositionerna nr 67 och 78, är f. n. under riksdagens prövning.

Vid den tidpunkt då dessa riktlinjer för den ekonomiska politiken uppdrogos samt förslagen till bl. a. investeringsavgift och insättning på spärrkonto av viss del av skogsägarvinsterna slutligt avfattades, fanns anledning

räkna med att en på antytt sätt utformad ekonomisk politik skulle innebära tillräcklig garanti för en stabilisering av penningvärdet och för samhällsekonomisk balans. Händelseutvecklingen gav emellertid anledning till en viss omprövning av denna fråga. Därtill bidrog främst den oväntat kraftiga stegringen av virkespriserna, som kunde konstateras vid skogsauktionerna i slutet av oktober 1951 och därefter. Innebörden härav måste antagas vara, att skogsindustrierna -- av vinstmedel som återstode efter erläggande av prisutjämningsavgifter vid export — vore beredda att i inbördes stark konkurrens och i tävlan med andra virkesuppköpare betala priser av en storleksordning, som icke förutsetts. De belopp, som härigenom tillfördes skogsägarna, utgjorde ett nytillkommet hot mot en stabil utveckling. Det inträffade gav därjämte ett mycket kraftfullt uttryck för den på vissa områden rådande och under senare delen av år 1951 alltmer accentuerade vinstkonjunkturen. Tillspetsningen av överkonjunkturen inom vissa områden av näringslivet tillförde de berörda företagen inkomster av en högst betydande storleksordning. Med fog torde kunna göras gällande att en viss del av dessa inkomster borde — genom att indragas till staten — komma samhället i dess helhet till godo. Genom en sådan anordning skulle jämväl skapas bättre betingelser för en lugn gestaltning av löneutvecklingen.

I det uppkomna läget ansåg departementschefen, att en prövning borde ske av frågan, huruvida icke till de tidigare beslutade eller föreslagna åtgärderna borde fogas beskattningsbestämmelser, som direkt riktade sig mot av vinstkonjunkturen föranledda inkomster och som innebure att viss del av dessa inkomster indroges till staten. Visserligen torde kunna sägas att den rådande överkonjunkturen kunde, åtminstone temporärt, dämpas och att därför vissa skäl talade för att icke omedelbart vidtaga lagstiftningsåtgärder utan i stället ännu någon tid avvakta utvecklingen. Då det emellertid kunde bli nödvändigt att låta de ifrågasatta bestämmelserna avse inkomster även under år 1951 uppdrog departementschefen åt kammarrättsrådet *N. G. Lindquist* och taxeringsrevisorn *S. G. Crabo* att inom finansdepartementet fullfölja vissa av departementets rättsavdelning gjorda förberedande utredningar angående dessa frågor.

Till fullföljande av uppdraget ha utredningsmännen överlämnat en den 15 december 1951 dagtecknad promemoria med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 med därvid fogat författningsförslag; författningsförslaget har såsom bihang 1 fogats vid statsrådsprotokollet i detta ärende. Vid promemorian voro fogade dels av *nationalbudgetdelegationen i finansdepartementet* gjorda beräkningar angående skogsinkomsternas utveckling under avverkningsåren 1947/48—1951/52, och dels en promemoria med beräkningar för eventuell konjunkturskatt, vilka ha såsom bihang (2 respektive 3) fogats vid statsrådsprotokollet i ärendet.

Över den inom finansdepartementet utarbetade promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av kammarrätten, domänstyrelsen, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från handelskammaren i Stockholm, Skånes handelskammare,

handelskammaren i Gävle samt Västernorrlands och Jämtlands handelskammare), skogsstyrelsen (med överlämnande av yttranden från skogs-vårdsstyrelserna i Jönköpings och Kronobergs län, i Norra Kalmar län samt i Älvsborgs, Värmlands, Västmanlands, Jämtlands och Norrbottens län), riksbanksfullmäktige, fullmäktige i riksgäldskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Sveriges industriförbund, Sveriges köpman-naförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, Svenska bank-föreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges hantverks- och småin-dustriorganisation, Kooperativa förbundet, Sveriges lantbruksförbund, Sve-riges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Riks-förbundet Landsbygdens folk och Föreningen Sveriges kronokamrerare.

Industriförbundets, bankföreningens och Stockholms handelskammares yttrande innefattas i en promemoria avgiven av delegerade, utsedda av nämnda organisationer samt Svenska försäkringsbolags riksförbund för behandling av frågor rörande skattelagstiftning.

Därjämte ha skrivelser i anledning av promemorian inkommit från Sven-ska försäkringsbolags riksförbund, Svenska vattenkraftföreningen, Svenska handelsagenters förening och Sveriges automobilhandlareförbund samt vi-dare från ett antal enskilda personer och bolag.

Beträffande *motiveringen* för de i propositionen framlagda förslagen till-låter sig utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Redogörelse härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan an-givna sidor i propositionen, nämligen

Frågan om införande av särskild skatt å konjunkturvinster, s. 18—39.

Allmän motivering, s. 39—111.

Utskottets yttrande.

I förevarande proposition nr 79 har framlagts förslag till förordning an-gående konjunkturskatt för år 1952. Konjunkturskatten har — såsom ett led i åtgärderna för bekämpande av en inflationistisk utveckling i vårt land — till syfte att till samhället indraga viss del av de mervinster, som under kalenderåret 1951 eller däremot svarande räkenskapsår framkommit såsom en följd av den exceptionella internationella konjunkturen. I propositionen redovisas de skäl, vilka föranlett Kungl. Maj:t att föreslå införande av en konjunkturskatt som ett komplement till tidigare vidtagna eller föreslagna åtgärder i inflationsbekämpande syfte. Utskottet får härutinnan i första hand hänvisa till vad i propositionen anförts. Här torde allenast få erinras om följande.

Departementschefen har framhållit att, såsom han närmare utvecklat i den vid 1952 års statsverksproposition fogade finansplanen, utvecklingen på vissa håll inom företagarsektorn under år 1951 kännetecknats av en stark ansvällning av vinsterna, vilket sammanhängde med den extremt uppdrivna exportkonjunkturen. Tillspetsningen av vinstkonjunkturen, som hade framträtt med särskild styrka mot slutet av år 1951, hade framkallats genom en exceptionell internationell konjunktur av klart inflationistisk karaktär. Vinstutvecklingen kunde icke i någon nämnvärd grad sägas utgöra resultatet av en medveten strävan från företagets sida utan måste väsentligen karakteriseras såsom uppkommen oberoende av företagets åtgärder. Dessa vinster hade därför uppenbarligen karaktären av tillfälliga kapitalvinster. Utvecklingen hade varit ojämn beträffande såväl företagarvinster som löneinkomsterna, och den omfördelning av produktionsresultat och inkomster, som blivit en följd härav, hade framkallat spänningar inom samhällsekonomin, som ställt statsmakternas ekonomiska politik inför problem av utomordentlig betydelse och räckvidd.

Departementschefen har vidare uttalat, att även om den allmänna karaktären och omfattningen av vinstkonjunkturen i sina huvuddrag kunde bestämmas, det dock ännu ej vore möjligt att mera i detalj precisera dess styrka och utbredning. Först sedan 1952 års taxering slutförts kunde en mera definitiv uppskattning av vinstutvecklingen inom företagar-skiktet ägas rum. Departementschefen hänvisade emellertid till att konjunkturinstitutet i sin höstrappport 1951 såsom ett mått på konjunkturvinster år 1951 uppskattningsvis angivit dessa till 2—2¹/₂ miljarder kronor i vad rörde exportföretagen. Enligt särskilda beräkningar inom nationalbudgetdelegationen skulle vidare inkomsterna för andra enskilda skogsägare än bolag ha ökat med i runt tal 500 miljoner kronor under 1951 i förhållande till 1950. Även om en mera differentierad analys av läget måste anstå i avvaktan på närmare undersökningar kunde dock redan nu konstateras att de områden inom näringslivet dit vinstanhopningen särskilt koncentrerats vore varv, mekaniska verkstäder, järn- och metallindustrien, rederier samt i synnerhet skogsindustrierna, särskilt massaindustrien, och skogsbruket.

Departementschefen har därefter uttalat, att den vinstkonjunktur, som förelegat under år 1951, inneburit avsevärda risker för balansrubbningar i samhällsekonomin, och det hade därför varit en primär uppgift för den ekonomiska stabiliseringspolitiken att vidtaga åtgärder för att hindra att vinstansvällningen ledde till ett ökat inflationistiskt tryck, och särskilda vinststeriliseringsåtgärder hade genomförts i detta syfte. Med hänsyn till den speciella karaktär som utmärkte den rådande vinstkonjunkturen, där mervinster uppkommit på vissa punkter inom företagarsektorn under inflytande av en exceptionell internationell konjunktur, hade det emellertid ur synpunkten av hela samhällets intresse syntts rimligt att åtgärder vidtoges för att till samhället överföra viss del av dessa vinster och på så sätt låta dem komma folkhushållets gemensamma behov till godo. Även mot bakgrunden av den under år 1951 inträffade förskjutningen av inkomst-

fördelningen i samhället syntes en överföring till samhället av dylika konjunkturvinster ur rättvisesynpunkt motiverad. Tack vare ökad produktion och förbättrade bytesförhållanden gentemot utlandet hade de reala resurserna i samhället ökat avsevärt under år 1951, men vinstkonjunkturen hade inneburit att hela denna ökning tillfallit vissa områden inom företagarsektorn. Den form som enligt departementschefens mening lämpligen borde väljas för att till samhället indraga viss del av dessa inkomster vore en allmän konjunkturvinstbeskattning. Uttagandet av en dylik vinstkonjunkturskatt måste även ses mot bakgrunden av löneinkomstutvecklingen och läget på arbetsmarknaden. Såsom redan framhållits i finansplanen måste förutsättningarna för att man skulle kunna räkna med en återhållsamhet i inkomstkraven från löntagarorganisationernas sida — och förhandlingarna om kollektivavtal beträffande lönerna för 1952 hade synts giva anledning till förhoppning om en någorlunda lugn utveckling under det framförliggande året — naturligen vara att de åtgärder, som vidtoges för att begränsa vinstkonjunkturen och låta en del av de därigenom skapade inkomsterna komma hela samhället till godo, få en tillfredsställande effekt.

Beträffande frågan om den föreslagna konjunkturskattens retroaktiva karaktär har departementschefen först redogjort för vissa synpunkter av principiell karaktär och därvid framhållit, att svensk grundlag icke innehölle förbud mot att lag gäves tillbakaverkande kraft och att lagstiftning med retroaktiv verkan icke vore någon nyhet för svensk lagstiftning vare sig det gällde skattelag eller civillag. Sedan departementschefen redogjort för vissa utredningar, i vilka dessa spörsmål belysts, samt lämnat ett antal exempel på hur tidigare svensk skattelagstiftning förhållit sig till retroaktiviteten, har departementschefen framhållit, att det anförda visade, att retroaktivitet ingalunda vore någon nyhet för svensk skattelagstiftning. Slutsatsen vore enligt departementschefens mening att man i varje situation finge ställa emot varandra å ena sidan de syften, som man avsåge att nå med en tilltänkt retroaktiv lagstiftning, och de fördelar ett fullföljande av dessa syften kunde förväntas medföra samt å andra sidan de olägenheter i skilda avseenden, vilka onekligen i många fall kunde följa med en ny skattelag som träffade redan intjänade inkomster. Problemet bleve med andra ord en avvägningsfråga.

Beträffande den föreslagna konjunkturskatten har departementschefen framhållit, att skatten aktualiserades offentligt först i början eller mitten av november 1951. Detta skedde bl. a. under intryck av de under hösten starkt stegrade skogspriserna. Om man principiellt erkände det berättigade i att i vissa exceptionella lägen särbeskatta konjunkturvinster — något som tidigare skett inom såväl svensk som utländsk lagstiftning — borde enligt departementschefens mening därav följa att man också stundom måste acceptera en retroaktiv tillämpning av en sådan beskattning. Att på ett tillräckligt tidigt stadium förutse en högkonjunktur av sådan styrka och omfattning, att den i och för sig motiverade en särskild konjunkturbeskatt-

ning, låte sig oftast svårligen göra, om man bortsåge från sådana fall som exempelvis då man vid utbrottet av det senaste världskriget med tämligen stor sannolikhet kunde bedöma att detta skulle utgöra upptakten till en utpräglad högkonjunktur. Om konjunkturbeskattningen skulle få avsedd effekt ur ekonomiska och psykologiska synpunkter, kunde det därför bli erforderligt att tillgripa en lagstiftning, som verkade bakåt i tiden. Syftet med en tillfällig konjunkturbeskattning — nämligen att till samhället in-draga viss del av de mervinster, som framkommit som en följd av en exceptionell internationell konjunktur — skulle förfelas om beskattningen icke träffade 1951 års inkomster. Det vore därför enligt departementsche-fens mening nödvändigt att den föreslagna skatten gjordes retroaktiv. Självfallet följde härmed åtskilliga olägenheter. Detta medförde å sin sida att den föreslagna konjunkturvinstbeskattningen borde gestaltas så att dess verkningar bleve lindrigare än vad som skulle ha blivit fallet, därest den icke varit retroaktiv.

I de likalydande motionerna I: 383 och II: 508 har bl. a. framhållits att tanken, att stora av krig och rustningar framkallade konjunkturvinster kunde bära en något större skattebörda än vanliga inkomster, sedan länge varit erkänd. Sådana vinster vore i mindre grad än andra inkomster ett resultat av arbete, sparsamhet och initiativ. En konjunkturbeskattning in-nebure icke någon orättvis särbelastning för de exportbetonade närings-grenarna, eftersom den framstode som en avgjort mindre belastning än den uppoffring, som den på hemmamarknaden arbetande industrien finge vidkännas på grund av konjunkturläget.

Motionärerna ha tillika framhållit den gynnsamma psykologiska effekt en konjunkturskatt hade å löntagarna och att den dämpat kraven på myc- ket stora lönehöjningar i de av konjunkturen gynnade näringsgrenarna.

Motionärerna ha däremot tagit avstånd från förslaget i vad det innebär en beskattning av 1951 års konjunkturvinster och ha i stället förordat ut- tagande av en konjunkturskatt å sådana mervinster under år 1952.

Motionärerna ha mot förslaget till en retroaktiv beskattning anfört prin- cipiella skäl. Motionärerna ha vad speciellt angår skogsindustrien som sin uppfattning angivit, att denna industri efter överenskommelserna om kon- junkturutjämningsavgifter för fjärde kvartalet 1951, utgått från att några ytterligare konjunkturåtgärder under år 1951 icke skulle vidtagas beträff- ande skogsindustrien. De ha vidare icke ansett sig kunna acceptera de motiv, som i propositionen anförts för en beskattning av 1951 års kon- junkturvinster.

Motionärerna ha framhållit, att en konjunkturskatt å 1952 års mervins- ter vore att föredraga framför såväl bibehållande av konjunkturutjämnings- avgifter på skogsprodukter som införande av en begränsning av den fria avskrivningsrätten å maskiner och inventarier, vilket föreslagits i en inom finansdepartementet utarbetad promemoria.

I anslutning till det återgivna ha motionärerna yrkat, såvitt nu vore i

fråga, att riksdagen måtte besluta, att konjunkturskatt skulle uttagas å konjunkturvinster av rörelse och skogsbruk, som uppkommit under kalenderåret 1952 eller däremot svarande räkenskapsår, i stället för som i propositionen föreslagits å mervinster uppkomna under kalenderåret 1951 eller däremot svarande räkenskapsår.

I de likalydande motionerna I: 380 och II: 504 samt i motionerna I: 382, II: 502, II: 503 och II: 507 har förslaget om införande av en konjunkturskatt i och för sig avstyrkts.

I motionerna I: 380 och II: 504 har därvid som skäl mot införande av en konjunkturskatt anförts, att de s. k. konjunkturvinsterens förmenta karaktär av tillfälliga kapitalvinster icke vore något som helst skäl för införande av en konjunkturskatt. Någon anledning att skärpa den ordinära beskattningen på dylika vinster föreläge icke. Konjunkturskatten gäve ej heller något rättvist utslag, enär företag med hög inkomst redan under jämförelseåret icke drabbades därav. Planerna på en konjunkturskatt kunde enligt motionärernas mening icke heller ha spelat någon roll vid de numera i stort sett träffade uppgörelserna om 1952 års löner. Motionärerna ha vidare framhållit, att resultatet av en konjunkturvinstbeskattning skulle i praktiken bliva det motsatta till vad departementschefen avsett, enär en dylik skatt närmast hade den verkan, att den minskade företagens naturliga intresse av att hålla utgifterna nere.

Mot förslaget att skatten skulle göras retroaktiv ha motionärerna framhållit, att en retroaktiv beskattning stode i strid mot gällande rättsgrundsatser och att den vidare komme att drabba inkomster, som intjänats och i stor utsträckning redan förbrukats innan frågan om en konjunkturskatt över huvud taget aktualiserades.

Motionärerna ha slutligen framhållit, att konjunkturskatten skulle komma att erläggas våren 1953. Medel för detta ändamål hade icke kunnat avsättas under år 1951, utan sådana avsättningar måste ske under år 1952 eller i början av år 1953. Huruvida detta kunde ske utan skadeverkningar för de skattskyldiga vore i huvudsak beroende på konjunkturutvecklingen under nämnda tid.

I motion II: 506 har förslaget om införande av en konjunkturskatt för år 1952 tillstyrkts. Beträffande retroaktiviteten framhålla motionärerna, att det vore befogat att utsträcka denna till att omfatta även 1950 års vinster.

Utskottet delar den i propositionen uttalade meningen, att en konjunkturbeskattning bör ingå som ett led i en politik, som åsyftar att motverka en inflationistisk utveckling. Den motivering, som i propositionen anförts härför, måste enligt utskottets mening vara bärande. Såsom i motionerna I: 383 och II: 508 framhållits höra rimligtvis stora, av krig och rustningar och liknande speciella omständigheter framkallade vinster kunna bära en något större skattebördä än andra inkomster.

Det är möjligt att konjunkturskatten på grund av dess tekniska uppbygg-

nad kommer att alltför lindrigt drabba skattskyldiga, vilkas inkomster redan under de beskattningsår, som kunna ifrågakomma som jämförelseår, varit mycket höga. Å andra sidan bör dock betänkas, att skatten avser att träffa vinster, som härleda sig av en konjunkturutveckling, som tillspetsats under år 1951. En i förhållande till jämförelseinkomsten mycket hög inkomst under beskattningsåret synes då tala för att inkomstförhållandena under sistnämnda år påverkats av den speciella konjunkturen, såvida icke kan påvisas, att mervinsten berott av annan omständighet såsom att merinkomsten berott på företagens utvidgning eller att jämförelseinkomsten av någon anledning varit onormalt låg. Utskottet håller för sannolikt, att man skulle kunna nå det med konjunkturskatten åsyftade målet genom en smidigare och mindre tungrodd skatteform, exempelvis genom begränsning av rätten till fri avskrivning å maskiner och inventarier m. m., varom nu förslag väckts. En sådan skatteform syntes emellertid icke rimligen kunna tillgripas i då rådande situation, då det gällde att snabbt utarbeta en lagstiftning som skulle, om så påfordrades, vara tillämplig å inkomsterna såväl under år 1951 som under år 1952.

I vad mån planerna på en konjunkturskatt verkat dämpande på löntagarnas krav på högre löner kan man givetvis icke uttala sig om med någon större grad av säkerhet, men man torde dock våga antaga att de icke varit utan verkan.

Det är riktigt som framhållits i motionerna I: 380 och II: 504, att en konjunkturskatt kan medföra en benägenhet att belasta rörelsen med utgifter i syfte att minska verkan av den tillfälliga beskattningen. Erfarenheterna från krigskonjunkturbeskattningen torde bestyrka detta. Risken för att den nu föreslagna skatten på 1951 års konjunkturvinster skulle få en sådan verkan torde emellertid vara relativt obetydlig, eftersom planerna på densamma offentliggjordes på en ganska sen tidpunkt på året. Härigenom ha således i hög grad eliminerats dylika icke önskvärda verkningar av konjunkturskatten, men därutöver har genom bestämmelsen i 4 § 3 mom. a) i den föreslagna förordningen givits möjlighet för taxeringsmyndigheterna att ingripa mot onormala kostnader, som uppenbarligen tillkommit i syfte att minska verkningarna av konjunkturbeskattningen. I propositionen har dessutom understrukits vikten av att de regler, som i praxis utbildats i fråga om avdragsrätt för osäkra fordringar, noggrant iakttagas.

Det har väckt stora betänkligheter, att planerna på en konjunkturskatt avseende merinkomster under år 1951 framförts på en så sen tidpunkt, att skatten får en utpräglad retroaktiv karaktär. Utskottet är medvetet om att den omständigheten, att grundlagen icke innehåller förbud mot retroaktivitet i lagstiftningen, eller att lagstiftning med retroaktiv verkan ofta förekommit, i och för sig icke utgör ett försvar för införande av en konjunkturskatt med tillbakaverkande kraft. Däremot synes det utskottet, att dessa omständigheter giva vid handen, att konjunkturskattens retroaktivitet icke är en rättsfråga utan en avvägningsfråga. Utskottet, som på det kraftigaste vill understryka, att utskottet i princip är av den uppfattningen, att retroak-

tivitet icke utan alldeles särskilda skäl bör tillgripas, anser sig därför låta avgörandet om konjunkturskatt bör införas å 1951 års inkomster bero på i vad mån den speciella situationen påkallar en sådan åtgärd och om situationen är sådan att samhällets intresse av beskattningen överväger de nackdelar, den kan medföra för den enskilde.

För den ekonomiska utveckling, som enligt departementschefens uppfattning påkallat den föreslagna extra ordinära beskattningen, ha redogörelser lämnats vid flera tillfällen, så också i propositionen. Utskottet hänvisar till dessa redogörelser, vilka enligt utskottets mening obestriddligt giva vid handen, att en alldeles speciell konjunktur varit rådande och måhända nått sin höjdpunkt under år 1951. Såvitt utskottet kan bedöma ha vinsterna beroende på denna speciella konjunktur under nämnda år varit av sådan art och omfattning att av de skäl som tidigare anförts en extra ordinär beskattning synes mycket befogad. Om en konjunkturskatt skall införas, bör det ske under sådana förhållanden, att den drabbar dessa verkligt stora inkomster.

De farhågor, som framförts i fråga om de skadeverkningar i olika hänseenden en konjunkturskatt på 1951 års inkomster skulle kunna medföra, synas efter vad utskottet kan finna vara betydligt överdrivna. Det må erinras om att beskattningsreglerna ha utformats så, att dessas verkningar bli va lindrigare än som skulle ha varit fallet, därest beskattningen icke varit retroaktiv. Vidare ha sådana skattskyldiga, vilkas räkenskapsår gått till ända före den 1 november 1951, erhållit rätt att uppskjuta taxeringen till år 1953 på grundval av inkomsterna under nu löpande räkenskapsår. Härigenom torde en av de mera vägande invändningarna mot skattens retroaktivitet ha eliminerats.

Såsom ett skäl mot skattens retroaktivitet har vidare anförts att de företag, som med staten träffat vissa överenskommelser om konjunkturutjämningsavgifter för fjärde kvartalet 1951, skulle ha utgått från att detta skulle vad skogsindustrierna beträffar utgöra den enda, av konjunkturen motiverade speciella åtgärden år 1951. Utskottet hänvisar till vad departementschefen anført härom i propositionen samt till att företag, som enligt med staten ingångna avtal under beskattningsåret inbetalat avgifter vid export av skogsprodukter, skola erhålla viss gottgörelse vid konjunkturbeskattningen. Denna gottgörelse har i propositionen motiverats med att de inbetalade avgifterna kunde anses innefatta en hårdare belastning för de berörda företagen än vad en konjunkturbeskattning av beloppen skulle ha inneburit.

Huruvida en konjunkturskatt skulle kunna anses lämplig eller erforderlig att införa även för 1952 års inkomster undandraget sig för närvarande utskottets bedömande.

Det sagda innebär att utskottet, som finner ett ställningstagande till frågan om en konjunkturskatt avseende 1952 års inkomster ej böra ske i detta sammanhang, tillstyrker på i propositionen angivna skäl en konjunkturvinstbeskattning av 1951 års konjunkturvinster. Utskottet avstyrker förty bifall till de förenämnda motionerna i nu berörda delar.

Utskottet övergår härefter till att närmare behandla de i propositionen berörda frågorna, i den mån anledning finnes till särskilda uttalanden från utskottets sida.

I propositionen har i fråga om *skatteplikten* föreslagits, att skatteplikt skall föreligga för inkomstökning av rörelse och skogsbruk, som uppkommit under kalenderåret 1951 eller motsvarande räkenskapsår, under förutsättning att den som åtnjutit inkomstökningen är skattskyldig år 1952 till statlig inkomstskatt för den ifrågavarande inkomsten. Sådan skatteplikt föreligger dock ej när fråga är om inkomst av vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet (s. k. fria yrken) eller intäkt genom avyttring av skog i samband med avyttring av marken.

Därutöver kan inkomstökning av rörelse i vissa fall undantagas från skatteplikt. Riksskattenämnden föreslås nämligen beträffande viss bransch skola kunna förklara, att inkomstökningar icke skola beskattas. Sådan förklaring kan lämnas efter framställning av näringsorganisation eller av skattskyldig, som tillhör bransch, för vilken näringsorganisation icke finnes. En sådan förklaring skall gälla generellt för hela branschen, men riksskattenämnden kan efter framställning från taxeringsintendent förordna, att förklaringen icke skall gälla viss skattskyldig inom branschen.

Har räkenskapsåret vid 1952 års taxering avslutats före den 1 november 1951, har emellertid skattskyldig möjlighet att under vissa förutsättningar i stället bliva beskattad år 1953, och skatteplikten skall då avse inkomstökning, som uppger till taxering sistnämnda år.

I den föreslagna lagtexten ha från *skattskyldighet* undantagits systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

I motion II: 503 har yrkats att fysisk person och i motionerna I: 384 och II: 509 att skogsallmänningar av den struktur, som utmärkte allmänningarna i de båda nordligaste länen, skulle undantagas från den föreslagna konjunkturskattens tillämpningsområde. I de likalydande motionerna I: 381 och II: 505 har yrkats, att värdet av skogsprodukter, som för eget behov uttagits av delägare i för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, icke skulle medräknas vid beräkning av skattepliktig inkomstökning för nämnda juridiska personer.

Utskottet finner i princip propositionens förslag till reglering av skattepliktens omfattning tillfredsställande. De skäl, som i propositionen anförts mot att i lagtexten ytterligare precisera denna, anser utskottet bärande. Den föreslagna anordningen, enligt vilken riksskattenämnden skall kunna lämna förklaring om undantagande från skattskyldighet, torde enligt utskottets mening medföra en avsevärd arbets- och kostnadsbesparing för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna. Bestämmelserna härom synas så utformade, att såväl den enskildes som statens intressen torde bliva

tillgodosedda. I likhet med föredragande departementschefen anser utskottet uppenbart, att med hänsyn till konjunkturens speciella art, riksskatte-nämndens prövning av undantagande från skatteplikt i åtskilliga fall kommer att bliva av mera formell och föga tidskrävande natur. I propositionen har angivits ett antal näringsgrenar, beträffande vilka enligt departementschefens mening förklaringar om undantagande från skatteplikt utan mera omfattande utredningar skulle kunna lämnas. Det skulle måhända icke stöta på alltför stora svårigheter att komplettera denna uppräkningslista med några näringsgrenar, beträffande vilka med mycket stor sannolikhet kan antagas, att inkomsterna i regel uppkommit oberoende av konjunkturen. Eftersom en sådan exemplifiering måste bygga på rena antaganden och icke kan vara slutgiltig, synes emellertid vara föga vunnit, om utskottet i detta sammanhang sökte åstadkomma en dylik.

Vad i motionen II: 503 yrkats om fysisk persons undantagande från skatteplikt kan utskottet icke biträda. Såväl principiella som materiella skäl tala mot en begränsning av skattskyldigheten efter en sådan linje. Utskottet vill dessutom i detta sammanhang erinra om att, eftersom konjunkturskattens grundbelopp i princip är avdragsgillt vid den statliga inkomsttaxeringen, den uträknade konjunkturskatten minskas i proportion till den statliga inkomstskattens progressivitet samt att den s. k. 80-procentsspärren i viss mån föreslagits skola göras tillämplig å konjunkturskatt.

Utskottet kan ej heller tillstyrka bifall till de yrkanden, som framförts i motionerna I: 381 och II: 505 samt i motionerna I: 384 och II: 509. Utskottet hänvisar till att skatteprocenten för s. k. besparingssskogar och häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter föreslagits skola bestämmas till allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten. Härigenom synes skälig hänsyn ha tagits till de särskilda förhållanden, som gälla beträffande juridiska personer av nyss angivet slag.

Enligt vad utskottet inhämtat, har med riksdagens bemyndigande — riksdagens skrivelse den 30 juni 1948 (nr 405) — Kungl. Maj:t godkänt vissa ramavtal rörande tillverkning m. m. av flygmateriel. Enligt dessa skulle de företag, med vilka avtalen ingåtts, vara befriade från skyldighet att erlägga krigskonjunkturskatt eller därmed jämförlig skatt under avtalstiden. Det torde icke råda någon tvekan om att konjunkturskatten är av den art, att den bör omfattas av nämnda utfästelse. Utskottet föreslår därför, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att från skattskyldighet till konjunkturskatt för år 1952 undantaga sådana företag, vilka i enlighet med riksdagens bemyndigande i skrivelse den 30 juni 1948 erhållit utfästelse om befrielse från skyldighet att erlägga krigskonjunkturskatt eller därmed jämförlig skatt.

Frågan huruvida inkomstökning föreligger eller icke skall i fråga om inkomst av rörelse bedömas på grundval av en jämförelse mellan inkomsterna under beskattningsåret, å ena, och ett antaget jämförelseår, å andra si-

dan. Enligt 3 § tredje stycket i den föreslagna förordningen skall *jämförelseinkomsten* beräknas på grundval av omräknad nettointäkt för jämförelseåret på så sätt att tillägg skall göras med 25 procent för penningvärdets försämring och med 15 procent för normal utveckling o. d. i rörelsen. Jämförelseinkomsten skall således utgöra 140 procent av den omräknade nettointäkten.

I motion II: 506 har yrkats att den omräknade nettointäkten för jämförelseåret utan hänsynstagande till penningvärdets försämring eller till normal utveckling o. d. skall utgöra jämförelseinkomst.

Utskottet delar den i propositionen uttalade uppfattningen om sättet för bestämmande av jämförelseinkomsten och avstyrker således bifall till yrkandet i motion II: 506.

För att jämförelse skall kunna ske mellan inkomsterna under beskattningsåret och jämförelseåret måste en omräkning ske av nettointäkten för dessa båda år. Härvid skall i princip tagas hänsyn till den inverkan vinstdispositioner av olika slag kunna ha haft på nettointäkten.

I den mån nettointäkten påverkats av förändringar i *varulagerreserven* under året, skall nettointäkten jämkas med hänsyn härtill. Detta skall enligt bestämmelserna i 4 § 2 mom. a) ske på så sätt, att såväl för jämförelseåret som för beskattningsåret ökning av dold reserv upptages som tillkommande post och minskning av dold reserv såsom avgående post. Dold reserv skall enligt p. 1 anv. till 4 § beräknas på följande sätt.

Storleken av dold reserv fastställs vid fyra tidpunkter, nämligen vid in- och utgången av jämförelseåret respektive beskattningsåret. Med dold reserv skall förstås skillnaden mellan anskaffningsvärde och bokfört värde. Vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans. Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattningsåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid beskattningsårets ingång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans. Lagret vid beskattningsårets utgång må dock upptagas till återanskaffningspriserna vid denna tidpunkt, om det totala värdet av lagret uppskattat efter dessa priser är lägre än om uppskattning skett efter de priser, som gällt vid beskattningsårets ingång.

I den promemoria, som legat till grund för propositionen hade utredningsmännen föreslagit, att vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret anskaffningsvärdet skulle vid båda tidpunkterna upptagas till faktisk anskaffningskostnad med hänsyn tagen till inträffad värdenedgång på grund av inkurans. Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattningsåret, skulle värdet av lagret uppskattas efter de anskaffningspriser, som gällt för det ingående lagret. Hänsyn skulle därvid tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans. Hade prissänkning under beskattningsåret genomsnittligt ägt rum för det utgående lagret, skul-

le anskaffningsvärdet å detta få beräknas efter de vid beskattningsårets utgång gällande anskaffningspriserna.

Utredningsmännens förslag mötte viss kritik hos en del remissinstanser, varför bestämmelserna omarbetades, så att de fingo den i propositionen angivna utformningen.

I motion I: 382 har yrkats, att bestämmelserna för beräkning av ändringar i dold reserv under jämförelseåret skulle ske i enlighet med utredningsmännens förslag, dock att, om den skattskyldige företedde utredning om att prisfall under året genomsnittligt ägt rum för det utgående lagret, anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna skulle beräknas enligt de vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningspriserna för lagret.

I de likalydande motionerna I: 383 och II: 508 har yrkats, att den skattskyldige skall erhålla rätt att, om han så önskade, bestämma anskaffningsvärdet på lagret vid in- och utgången av jämförelseåret enligt de faktiska anskaffningskostnaderna och vid in- och utgången av beskattningsåret antingen enligt anskaffningspriserna för det ingående lagret eller, om detta skulle giva ett lägre totalt lagervärde, enligt anskaffningskostnaderna vid beskattningsårets utgång.

I motion II: 501 har yrkats ett tillägg till de i propositionen föreslagna värderingsreglerna, som skulle medgiva den skattskyldige rätt att, om han så önskade, beräkna dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret med utgångspunkt från de faktiska anskaffningspriserna.

Den i propositionen föreslagna metoden för framräkning av dold reserv är utan tvivel den riktiga. Genom densamma tages hänsyn till de prisändringar, som skett under de ifrågavarande åren, vilket i princip bör ske. På grund härav är den att föredraga framför den av utredningsmännen föreslagna metoden, vilken beträffande jämförelseåret gynnar den, som haft prisstegring å varulagret, och missgynnar den, vars varor fallit i pris.

Motionärerna ha, som stöd för sina olika yrkanden, i huvudsak framhållit, att den i propositionen föreslagna metoden skulle medföra ett betydande merarbete, när de skattskyldiga icke skulle kunna använda de till grund för beräkningarna i inventarielistorna upptagna faktiska anskaffningspriserna utan bliva nödsakade att vidtaga vidlyftiga omräkningar.

Enligt utskottets mening böra synnerligen starka skäl kunna åberopas, om en i princip riktig metod skall utbytas mot en metod, mot vilken i vissa hänseenden anmärkingar kunna göras. Detta skulle nämligen vara den enda möjligheten att tillmötesgå motionärernas önskemål, eftersom det torde vara uteslutet att införa båda metoderna och låta de skattskyldiga tillämpa den för honom fördelaktigaste. Bortsett från principiella skäl torde det vara ganska uppenbart, att en anordning, innebärande valrätt mellan två värderingsmetoder, i praktiken icke skulle medföra någon lättnad för vare sig de skattskyldiga eller taxeringsmyndigheterna. All sannolikhet talar för att möjligheten att välja mellan två metoder tvärtom skulle innebära en avsevärt ökad arbetsbörda för båda parter. Det är ej heller praktiskt möjligt och för övrigt ej heller principiellt riktigt att försöka tillmötesgå motionä-

rernas önskemål på så sätt, att man exempelvis föreskreve, att den, som vid inventeringen förtecknat lagret till anskaffningsvärdet, skulle få tillämpa den av utredningsmännen ursprungligen föreslagna metoden.

Enligt vad utskottet har sig bekant, är det i huvudsak inom handeln värdering till anskaffningspriser förekommer. Inom industrien torde en sådan värderingsmetod vara ytterst sällsynt att döma av det yttrande, som reservanterna avgåvo i samband med det av centrala krigskonjunkturskattenämnden den 20 september 1945 avlämnade förslaget till särskilda bestämmelser angående inventering av varulager i samband med krigskonjunkturskattens avveckling. Häri hade föreslagits, att de skattskyldiga skulle åläggas att i inventariet uppgiva antingen anskaffningskostnaden å ineliggande varor eller priset vid bokslutstillfället, om detta vore lägre. Reservanterna påpekade, att en hel del handelsföretag visserligen redan nu verkställde sin inventering med utgångspunkt från anskaffningspriset, men att en sådan inventeringsmetod sällan eller aldrig tillämpades inom industriföretagen. Såvitt det är möjligt för utskottet att bedöma torde det stora flertalet till handeln knutna företag icke komma under konjunkturskattens tillämpningsområde. Även om man ser det ur det stora flertalet skattskyldigas synpunkt, synes således den i propositionen föreslagna metoden vara att föredraga. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 382, de likalydande motionerna I: 383 och II: 508 samt motionen II: 501 i nu förevarande delar.

Vid behandlingen inom utskottet har emellertid frambållits, att omräkning efter återanskaffningspriser i vissa fall företrädesvis inom handeln skulle kunna medföra ett avsevärt arbete för de skattskyldiga. Detta gäller främst de fall, då inventering skett till anskaffningspriser. Det synes skäligt att i dylika fall giva den skattskyldige möjlighet att till grund för beräkning av dold reserv vid jämförelseårets ingång använda de faktiska anskaffningspriserna för lagret vid jämförelseårets utgång och vid beskattningsårets utgång de faktiska anskaffningspriserna för lagret vid beskattningsårets ingång. Utskottet föreslår att en bestämmelse härom införes i anvisningarna till 4 §.

Enligt 4 § 2 mom. c) har föreslagits att vid fastställande av omräknad nettointäkt för såväl jämförelseåret som beskattningsåret som tillkommande post skall upptagas det belopp, varmed avdrag medgivits för avsättning till *pensions- eller annan personalstiftelse*. Det sagda skulle i tillämpliga delar gälla i fråga om inbetalning till särskild pensionsfond hos Svenska personal-pensionskassan.

I fråga om avsättning till *pensionsstiftelse* under beskattningsåret skall emellertid i första hand gälla, om avsättning gjorts med högre belopp än vad som motsvarar 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, att i den mån denna överskjutande del av avsättningen är erforderlig för att täcka förhandenvarande pensionsförpliktelser, avsättningen i fråga icke skall inräknas i den tillkommande posten för beskattningsåret. Pensioneringsbehovet har i princip bestämts enligt samma grunder, som varit avgörande vid

utformandet av bestämmelserna i 6 § investeringsskatteförordningen. Emellertid har det s. k. investeringsskattetaket ansetts icke kunna helt godtagas med hänsyn till att de i sistnämnda paragraf angivna reglerna för beräkning av s. k. framtida avgifter skulle innebära en för de skattskyldiga i detta sammanhang omotiverad förmån. Tillräcklig hänsyn till pensioneringsbehovet har därför ansetts ha tagits genom att den högsta avsättning, som kunde godtagas enligt konjunkturskatteförordningen, bestämdes så att den, tillsammans med tidigare avsättningar, icke överstege vad som erfordrades för att stiftelsens förmögenhet skulle uppgå till 80 procent av det belopp, vartill förmögenheten finge beräknas enligt investeringsskatteförordningens bestämmelser.

I motion I: 382 samt i de likalydande motionerna I: 383 och II: 508 har yrkats, att avsättning till pensionsstiftelse under beskattningsåret utöver 140 procent av avsättningen under jämförelseåret skall få ske intill vad som erfordras för att stiftelsens förmögenhet skall nå det belopp, vartill förmögenheten må beräknas vid taxering till investeringsskatt.

I motion II: 506 har yrkats den ändringen i ifrågavarande bestämmelse, att den del av avsättningen under beskattningsåret, som överstiger 100 procent av avsättningen under jämförelseåret men understiger 80 procent av det s. k. investeringsskattetaket, icke skall upptagas som tillkommande post.

Utskottet kan icke dela de i motionerna framförda synpunkterna. De föreslagna bestämmelserna innebära i fråga om avsättning till pensionsstiftelse, att sådan avsättning under jämförelseåret, för vilken avdrag medgivits vid taxering till statlig inkomstskatt för detta år, vid beräkning av omräknad nettointäkt skall upptagas som tillkommande post. Därigenom kommer tilllägg för penningvärdeförsämring och normal utveckling o. d. att ske med sammanlagt 40 procent av avsättningen vid fastställandet av jämförelseinkomsten. I den mån avsättning under beskattningsåret icke skett med mer än 140 procent av avsättningen under jämförelseåret innebär detta endast, att avsättningen anpassats efter eller icke överstiger antagen förändring i avsättningsbehovet på grund av penningvärdeförsämring m. m. Sådan avsättning under beskattningsåret skall därför i sin helhet upptagas som tillkommande post, eftersom motsvarande tilllägg skett vid beräkning av jämförelseinkomsten.

I den mån avsättningen överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåret borde den i princip kunna antagas motsvara ett pensioneringsbehov, så länge stiftelsens förmögenhet icke överstiger det s. k. investeringsskattetaket, och till denna del följaktligen icke upptagas såsom tillkommande post.

Bestämmelserna om investeringsskattetaket angiva storleken av den förmögenhet en pensionsstiftelse vid utgången av beskattningsåret bör äga, för att stiftelsen genom denna förmögenhet jämte i framtiden mottagna avsättningar skall kunna bestrida de pensioner, inräknat dyrtidstillägg o. d., som enligt gjorda utfästelser skola utgå. Av avgörande betydelse för storleken av den på detta sätt beräknade erforderliga förmögenheten vid beskattningsårets utgång bliva de grunder, efter vilka de framtida avsättningarna till

stiftelsen antagas skola utgå. Enligt investeringsskatteförordningen skola de framtida avsättningarna anses motsvara summan av på visst sätt beräknade på tiden efter beskattningsårets utgång fram till pensioneringstidpunkten belöpande årliga pensionsavgifter. Storleken av den årliga avgiften får därvid för varje anställd, som tillförsäkrats pensionsrätt, bestämmas efter de förhållanden, som skulle ha rått, om den utfästa pensionen bestämts och tillförsäkrats den anställde redan då han fyllde 25 år och årligen lika stora avgiftsbetalningar då omedelbart påbörjats. Eftersom pensionsutfästelser genomsnittligt i verkligheten torde ha lämnats vid senare tidpunkt än den, då de anställda uppnått 25 års ålder och i varje fall pensionsbeloppets storlek ökats efter denna tid, innebär investeringsskatteförordningens bestämmelser, att de framtida avgifterna beräknas lägre och följaktligen den erforderliga förmögenheten vid beskattningsårets utgång högre än vad i regel skulle erhållas vid en försäkringsteknisk utredning baserad på de verkliga förhållandena. En bättre överensstämmelse med de verkliga förhållandena erhålles därför om, såsom i propositionen föreslagits, det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet vid konjunkturbeskattningen må högst uppgå, bestämmas till 80 procent av det s. k. investeringsskattetak.

Det synes vara riktigt såsom i bankdirektör Geijers skrift påpekats, att bestämmelserna om att avsättningar till pensionsstiftelse skola upptagas såsom tillkommande post vid fastställande av omräknad nettointäkt kunna giva ett otillfredsställande resultat i vissa fall. Såsom Geijer framhållit torde nämligen företagen regelmässigt under åren 1948 och 1949 — de beskattningsår, som ifrågakomma såsom jämförelseår — ha utbetalat pensioner och pensionsavgifter direkt från rörelsen, varigenom årets vinst minskats. Under år 1951 kan däremot antagas att i viss utsträckning på grund av de år 1950 ändrade bestämmelserna om försäkringsbeskattning utgående pensioner och pensionsavgifter debiterats pensionsstiftelsen, som därefter av företaget gottgjorts denna utgift. Utskottet anser därför skäligt, att de föreslagna bestämmelserna ändras, så att en skattskyldig icke kommer i ofördelaktigare läge genom att han på sätt ovan angivits tillämpat olika förfaringssätt under jämförelseår och beskattningsår. En bestämmelse härom, som synes böra intagas i anvisningarna till 4 §, bör innebära, att om utgifter för pensioner och pensionsavgifter under jämförelseåret direkt påförts rörelsen, medan motsvarande utgifter under beskattningsåret bestritts av pensionsstiftelsens medel, bestämmelserna i 4 § 2 mom. c) skola äga tillämpning allenast å den del av den under beskattningsåret gjorda avsättningen, som överstiger pensionsstiftelsens utbetalningar under året.

Med hänsyn till att särskild pensionsfond hos Svenska personal-pensionskassan i stort sett är att likställa med en pensionsstiftelse, bör bestämmelsen i 4 § 2 mom. c) tredje stycket givas sådan ändrad lydelse att särskild pensionsfond hos Svenska personal-pensionskassan vid konjunkturskatt-taxeringen jämföras med pensionsstiftelse.

Utskottet finner de i 4 § 2 mom. e) föreslagna bestämmelserna att *kostnader i form av lön, arvode m. m. till delägare i s. k. familjebolag* skola upp-

tagas som tillkommande post för såväl jämförelseår som beskattningsår välgrundade. Däremot synes den ifrågavarande personkretsen något för snävt avgränsad, och utskottet föreslår, att det i författningsrummet begagnade begreppet »delägare, dennes make eller skyldeman» utbytes mot »delägare, dennes make eller skyldeman eller någon med vilken han är i svågerlag».

Med den utformning bestämmelserna erhållit i förslaget medgiva de emellertid icke någon prövning av de förhållanden, som kunna ha föranlett olika utbetalningar under jämförelseår och beskattningsår. Enligt utskottets mening bör möjlighet lämnas öppen till justeringar i sådana fall, då ändringar i äganderätt till aktiepost ägt rum. Bestämmelse härom synes lämpligen kunna införas i anvisningarna till 4 §.

I detta sammanhang bör vidtagas en ändring av teknisk natur i punkt 2 sista stycket anvisningarna till 4 §, i det att det där förekommande uttrycket »utbetalningar» bör utbytas mot »kostnader».

Enligt 5 § skall det belopp, varmed den omräknade nettointäkten överstiger jämförelseinkomsten, utgöra *uppskattad merinkomst av rörelse*.

Från uppskattad merinkomst eller, om den skattskyldige haft flera förvärvskällor, från summan av de uppskattade merinkomsterna, får avdrag göras för uppskattad inkomstminskning. Sedan hänsyn i förekommande fall tagits till uppskattad inkomstminskning skall uppskattad merinkomst i regel även utgöra *taxerad merinkomst*.

Endast för den händelse, att den skattskyldige kan visa, att rörelsen avsevärt utvidgats, genom utbyggnad av produktionsapparaten eller utökning av antalet anställda eller därmed jämförliga åtgärder, får enligt 5 § 1 mom. fjärde stycket vid fastställande av taxerad merinkomst ytterligare avdrag ske från uppskattad merinkomst. I sådant fall kan den skattskyldige få avdrag för vad som visas utgöra inkomstökning genom utvidgningen, i den mån denna inkomstökning kan anses överstiga den gottgörelse för naturlig utveckling o. d., som givits vid fastställande av jämförelseinkomsten.

Grundtanken i förslaget är att göra den ifrågasatta lagstiftningen så enkel som möjligt, och det är enligt utskottets mening av största vikt att denna icke övergives. I förslaget har problemet lösts på ett enligt utskottets mening tillfredsställande sätt. Hänsyn till naturlig utveckling, rationalisering m. m. har tagits genom att vid jämförelseinkomstens beräkning den omräknade nettointäkten för jämförelseåret ökas med 15 procent. Denna regel synes vara tilltagen så, att den tager skälig hänsyn till ett mycket stort antal skattskyldigas berättigade intressen. Såsom i propositionen framhållits tyda erfarenheterna från krigskonjunkturbeskattningen på att de skattskyldiga i stor utsträckning skulle offra avsevärd tid och betydande kostnader på utredningar om rationalisering m. m. utan att i flertalet fall kunna uppnå gynnsammare resultat än de erhålla enligt ovan angivna schablonregel. Utskottet anser det vara av största vikt för tillämpningen, att principen om att bevisning om nämnda utveckling, rationalisering o. d. ej är tillåten, noggrant iakttagas. Utskottet erinrar i detta sammanhang om att det i 8 § om-

förmälda avdraget å 10 000 kronor samt skattesatsen för uträkning av konjunkturskatt avvägs bl. a. med hänsyn till att viss ojämnhet kan uppkomma på grund av denna begränsning av utredningsmöjligheterna.

Med denna uppfattning kan utskottet icke tillstyrka yrkandena i motion I: 382 om att från uppskattad merinkomst skall medgivas avdrag för ränta vid viss kapitalökning samt särskilt avdrag då rörelse avsevärt rationaliserats.

Utskottet kan ej heller tillstyrka bifall till yrkandet i motion II: 502. I nämnda motion ha berörts några fall, då enligt motionärens uppfattning motbevisning borde få äga rum. Motionären anför ett antal exempel då detta skulle ha betydelse för rederiföretag. I ett av motionären anförda exempel har tonnaget ökat med 127 procent. Detta fall synes vara ett sådant, som åsyftas i den föreslagna 5 § 1 mom. fjärde stycket, och rätt till avdrag för utvidgning bör uppenbarligen medgivas. Däremot kan enligt utskottets mening avsevärd utvidgning icke anses föreligga, då ett rederiföretag fått ett nytillskott till sin flotta av fartyg, vilket efter jämförelseåret bortfraktats genom flerårigt fraktavtal till då gällande rate. En sådan omprövning strider helt mot principerna i förslaget.

Det av motionären anförda fallet, att inkomstökning under beskattningsåret skulle vara beroende av att under jämförelseåret rådande utländsk konkurrens bortfallit, är ej heller ett sådant, som avsetts att regleras genom bestämmelserna i 5 § 1 mom. fjärde stycket. Om konkurrensen under jämförelseåret medfört, att den omräknade nettointäkten för något av de beskattningsår, som kunna ifrågakomma som jämförelseår, icke utvisar överskott eller utvisar överskott, som uppenbarligen avsevärt understiger det för rörelsen normala, kan rättelse vinnas genom den rätt till jämkning av jämförelseinkomsten, som givits i 3 § fjärde stycket. Samma utväg torde stå till buds i de i motionen angivna fall, då mindre rederier klassat fartyg under jämförelseåret. I detta sammanhang bör dock framhållas, att det torde icke allt för ofta ha förekommit, att ett rederi, som äger ett eller ett par fartyg, klassat under såväl år 1948 som år 1949.

Enligt bestämmelsen i 5 § 1 mom. fjärde stycket medgives såsom ovan framhållits således rätt till avdrag från uppskattad merinkomst endast för vad skattskyldig kan visa utgöra inkomstökning genom att rörelse avsevärt utvidgats. Avfattningen av bestämmelsen liksom förarbetena till densamma giver vid handen att bestämmelsen skall tolkas restriktivt. I propositionen framhålles sålunda, att rätten till bevisning bör inskränkas till sådana fall, där den skattskyldige till stöd för sitt yrkande kan åberopa utåt lätt fastställbara fakta såsom exempelvis att rörelsens kapacitet ökat genom utbyggnad av produktionsapparaten eller genom utökning av arbetspersonalen eller därmed jämförbart förhållande. I den föreslagna lagtexten har bestämmelsen fått en härmed överensstämmande formulering i det att rätten till bevisning begränsats till sådana fall, då rörelsen utvidgats »genom utbyggnad av produktionsapparaten eller utökning av antalet anställda eller därmed jämförliga åtgärder».

Enligt vad Aktiebolaget Defibrator i sin skrift anfört anses formuleringen av denna bestämmelse kunna föranleda tolkningssvårigheter vid den praktiska tillämpningen. Utskottet kan icke finna, att bestämmelsens utformning, särskilt om bestämmelsen ses i sitt sammanhang och mot resonemangen i förarbetena, kan föranleda någon tvekan om bestämmelsens innebörd. Utskottet har redan i det föregående i samband med redovisningen av yrkandena i motion II: 502 angivit vissa synpunkter på hur bestämmelsen enligt utskottets mening bör tillämpas. De förhållanden, som föreligga i det av Aktiebolaget Defibrator anförda fallet, synas emellertid vara lämpliga såsom utgångspunkt för en ytterligare utveckling av dessa synpunkter. Det torde därvid först kunna fastslås, att den omständigheten att ordertillgång växlat från år till år, även om växlingen varit så stark och berott på så speciella omständigheter som i det angivna fallet, icke kan åberopas såsom skäl för utvidgningsavdrag. Däremot kan, därest på grund av särskilda förhållanden effektueringen av order försenats och jämförelseårets inkomst därigenom påverkats i negativ riktning, så att den icke kan anses normal för bolagets rörelse, påkallas jämkning av jämförelseinkomsten jämlikt 3 § fjärde stycket. Till den ökning av antalet anställda som skett före jämförelseåret kan hänsyn ej tagas genom utvidgningsavdrag men eftersom denna ökning skedde som en följd av den toppbelastning av ordertillgången, som ägt rum under åren 1946—1947, synes den kunna åberopas såsom ett ytterligare skäl för jämkning av jämförelseinkomsten.

I fråga om inkomst av *skogsbruk* skall någon jämförelse icke ske mellan de faktiska inkomsterna under beskattningsåret och jämförelseåret. Den taxerade merinkomsten skall i stället efter schablonmässiga grunder bestämmas till viss procent av bruttointäkterna av skogsbruk under beskattningsåret. Därvid gäller enligt 6 § i den föreslagna förordningen att såsom *taxerad merinkomst* skall upptagas 40 procent av köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, 20 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter eller 20 procent av saluvärdet å skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse; i fråga om köpeskillning, varom avtal träffats före den 1 juli 1951, eller uttag, som skett före denna tidpunkt, skola procentsatserna dock endast utgöra hälften av de nu nämnda. Om skattskyldig visar, att köpeskillning härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 september 1950, skall sådan köpeskillning, under förutsättning att jämväl försäljningspriset slutgiltigt fastställts före nämnda dag, icke medtagas vid beräkning av taxerad merinkomst.

Om den skattskyldige anser sig kunna komma till ett förmånligare resultat genom att förebringa utredning om vad som i princip skall beskattas, nämligen prisstegringen utöver omkostnadsökningen i jämförelse med förhållandena under år 1949, är han berättigad därtill. Den skattskyldige får emellertid därvid göra jämförelse med priser och kostnader antingen år 1949 eller år 1948 samt tillgodoräkna sig gottgörelse för penningvärdets försäm-

ring med 25 procent å priser och kostnader under det år, varmed jämförelse sker.

Om den skattskyldige kan visa, att hans nettointäkt av skogsbruk är lägre än det belopp, som erhålles med tillämpning av någon av ovan angivna beräkningsmetoder, må den taxerade merinkomsten icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.

Utskottet, som finner de föreslagna bestämmelserna för beräkning av taxerad merinkomst av skogsbruk väl avvägda, kan följaktligen icke tillstyrka yrkandet i motion II: 506 om höjning av de procentsatser, som i propositionen föreslagits skola tillämpas.

I motion II: 507 har yrkats sådan ändring av bestämmelserna, att den taxerade merinkomsten av skogsbruk icke skulle få bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten av jordbruksfastighet uppgått. Utskottet kan icke biträda ändringsyrkandet. Ett bifall till motionärens yrkande skulle nämligen enligt utskottets mening rubba de förutsättningar, på vilka de föreslagna reglerna för beräkning av beskattningsbar merinkomst och uträkning av konjunkturskatt grundats.

Vid beräkning av nettointäkt av jordbruksfastighet tillämpas i regel den s. k. kontantprincipen. I förtydligande syfte må här anmärkas att denna princip självfallet skall tillämpas jämväl vid beräkning av taxerad merinkomst av skogsbruk.

De föreslagna bestämmelserna om beräkning av *beskattningsbar merinkomst*, vilka meddelats i 7 §, föranleda i princip icke någon erinran från utskottets sida.

Den i samma författningsrum föreslagna kvittningsrätten mellan företag tillhörande samma koncern finner utskottet rent principiellt vara tillfredsställande. Eftersom förutsättningen för kvittningsrätten är, att till en koncern hörande företag böra i beskattningshänseende betraktas som ett företag, anser utskottet emellertid, att som ett ytterligare villkor för kvittning bör uppställas, att de företag, mellan vilka kvittning ifrågakommer, vid fastställande av jämförelseinkomst utgått från inkomstförhållandena under ett och samma beskattningsår. Däremot synes kravet på att koncernförhållandet skall ha bestått sedan jämförelseårets ingång eller sedan bolagets bildande vara onödigt rigoröst. Enligt utskottets mening torde det vara till fyllest för medgivande av kvittningsrätt, om koncernförhållandet bestått under hela beskattningsåret. Någon möjlighet till manipulationer öppnas icke genom denna uppmjukning, eftersom manipulationer med sikte på konjunkturskatten rimligen icke kunna ha vidtagits före beskattningsårets ingång.

Utskottet förordar, att 7 § erhåller en i överensstämmelse med det anförda ändrad lydelse.

För *beräkningen av konjunkturskatt* föreslås i 8 § skola fastställas ett grundbelopp, som skall utgöra 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten. För ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar,

häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, skall emellertid grundbeloppet utgöra allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall utgöra grundbeloppet efter avdrag för det belopp, varmed statlig inkomstskatt för den skattskyldige skulle hava minskats, om konjunkturskattens grundbelopp avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

För skattskyldig, som visar sig vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt ha erhållit avdrag för belopp, som inbetalts enligt särskilda mellan staten, å ena, samt Svenska trävaruexportföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska cellulosaföreningen och Svenska trämasseföreningen, å andra sidan, träffade avtal av den 5 och 8 december 1950 samt den 15 november 1951 och den 1 februari 1952, skall den enligt nästföregående stycke uträknade konjunkturskatten nedsättas med ett belopp, motsvarande 6 procent av nyssnämnda avdrag.

Utskottet har i princip icke något att erinra mot det sätt, på vilket beräkning av konjunkturskatten föreslagits skola ske. I motionerna I: 382 och II: 502 har emellertid framhållits, att metoden för uträkningen av konjunkturskatt i vissa fall kan leda till materiellt oriktigt resultat, nämligen då den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten är lägre än grundbeloppet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att en dylik obillig effekt av metoden om möjligt bör förhindras. Enligt utskottets mening synes spørgsmålet kunna lösas på sätt i motion I: 382 föreslagits, nämligen genom att i 8 § införes en bestämmelse, innebärande att det belopp, varmed grundbeloppet skall minskas, icke får understiga den statliga inkomstskatt, som skulle ha beräknats för den skattskyldige, därest den till dylik skatt beskattningsbara inkomsten motsvarat grundbeloppet. I följd härav förordar utskottet en ändring i förtydligande syfte av 9 §.

Såsom inledningsvis framhållits har förslaget om sättet för uträkning av konjunkturskatt i och för sig icke givit anledning till någon erinran från utskottets sida. Utskottet kan i enlighet härmed icke tillstyrka det i motionen II: 506 framställda yrkandet.

I 13 § har föreslagits i fråga om *deklarationsplikt* bl. a., att rörelseidkare skall vara skyldig att först efter anmaning avgiva deklaration om hans i deklarationen till statlig inkomstskatt upptagna sammanlagda belopp av inkomster från olika förvärvskällor (sammanräknad inkomst) understiger 10 000 kronor och omsättningen i rörelsen icke uppgår till 300 000 kronor.

Utskottet finner de föreslagna gränserna för deklarationsplikts inträde vara väl avvägda och avstyrker följaktligen bifall till såväl motion II: 501, däri yrkats att de ovan angivna beloppen skulle höjas till 25 000 kronor respektive 500 000 kronor, som motion II: 506, i vilken yrkats att deklarationsplikt skulle inträda först efter anmaning, därest den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten understige 10 000 kronor.

I motion II: 506 har slutligen yrkats att riksdagen, under framhållande av att de genom konjunkturskatten inflytande medlen borde användas för att sänka priserna på såväl importerade som inom landet producerade förnödenheter, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till subventionering av för livsuppehållet nödvändiga varor.

Det ankommer icke på utskottet att göra något uttalande om användningen av de medel, som inflyta genom konjunkturskatten.

I propositionen har föreslagits införande av *förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall*. Enligt nämnda förordning skall den s. k. 80-procentsspärren äga tillämpning å konjunkturskatten på så sätt, att den inkomst i förhållande till vilken skattetrycket mätes, skall få minskas med påförd konjunkturskatt. Avkortning och restitution få icke sammanlagt överstiga den statliga inkomstskatten.

I motion II: 507 har yrkats att konjunkturskatten skulle få ingå bland de skatter, till vilka hänsyn toges vid beräkningen av skattetryckets förhållande till inkomsten och att restitution och avkortning skulle få omfatta även konjunkturskatten.

Utskottet finner icke anledning tillstyrka motionen. Den nu föreslagna förordningen bygger på samma principer, som tillämpats vid krigskonjunkturbeskattningen. Det finnes enligt utskottets mening icke anledning antaga att bestämmelserna i föreslagen utformning icke skola giva ett tillfredsställande resultat vid tillämpningen.

Övriga i propositionen nr 79 behandlade frågor ha icke givit anledning till erinran eller eljest till särskilt yttrande från utskottets sida.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 79 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om konjunkturskatt för år 1952 med de ändringar av 4 § 2 mom., 7, 8 och 9 §§ samt anvisningarna till 4 §, som framgå av följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

4 §.

2 m o m. Vid bestämmande av omräknad nettointäkt skall avvikelse från nettointäkten av förvävskällan ske i följande fall.

a) Nybildning av dold reserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen skall upptagas som tillkommande post och minskning av sådan reserv som avgående post.

b) Vid taxering till statlig inkomstskatt medgivet avdrag för värdeminskning å för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner och andra inventarier samt byggnader skall upptagas som tillkommande post.

Vid beräkning av tillkommande post som i nästföregående stycke sägs skall från det vid taxering till statlig inkomstskatt medgivna avdraget för värdeminskning å inventarier avräknas såsom skattepliktig intäkt upptagen ersättning genom avyttring av inventarier eller ersättning på grund av försäkring för förlust av inventarier. Skulle ersättning som här sagts överstiga medgivet avdrag för värdeminskning, skall överskjutande belopp upptagas som avgående post.

Kan skattskyldig visa, att den verkliga anskaffningskostnaden för vid beskattningsårets utgång föreliggande bestånd av inventarier och byggnader med minst 20 procent överstiger den verkliga anskaffningskostnaden för vid jämförelseårets utgång föreliggande bestånd av tillgångar av sådant slag, må vid omräkning av nettointäkten för beskattningsåret som avgående post upptagas ett belopp svarande mot värdeminskningens avdrag för normal förslitning, beräknat å den del av anskaffningskostnaden för tillgångarna vid beskattningsårets utgång, som överstiger 120 procent av anskaffningskostnaden för tillgångarna vid jämförelseårets utgång.

c) Har avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgivits för avsättning till pensions- eller andra personalstiftelser, skall det belopp, varmed avdrag medgivits, upptagas såsom tillkommande post.

Vad nu sagts skall dock, såvitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger 80 procent av det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt) angivna bestämmelserna.

I fråga om inbetalning till särskild pensionsfond hos Svenska personalpensionskassan skall i tillämpliga delar gälla vad i c) första stycket sägs. Med pensionsstiftelse likställes i denna förordning särskild pensionsfond hos Svenska personalpensionskassan.

d) Har vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdrag medgivits för avsättning till investeringsfond, skall ett mot avdraget svarande belopp i sin helhet upptagas såsom tillkommande post.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

Har avsättning till investeringsfond tagits i anspråk under sådana förhållanden, att det ianspråktagna beloppet inräknats i nettointäkten eller använts för nedskrivning av varulager eller för sådan avskrivning av inventarier eller byggnader, som ingår i tillkommande post enligt 2 mom. b) ovan, skall beloppet upptagas såsom avgående post, i förekommande fall jämte ränta.

e) Har hos aktiebolag eller ekonomisk förening, vars aktier eller andelar till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt — direkt eller genom förmedling av juridisk person — innehavas av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, nettointäkten nedbringats genom kostnader i form av lön, arvode, tantiem el. dyl. till delägare eller till dennes make eller skyldeman skola dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post. Vad nu sagts skall även gälla i fråga om premier för försäkringar tecknade till förmån för delägaren eller dennes make eller skyldeman ävensom beträffande annan liknande förmån, lämnad till person som nu sagts.

e) Har hos aktiebolag eller ekonomisk förening, vars aktier eller andelar till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt — direkt eller genom förmedling av juridisk person — innehavas av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, nettointäkten nedbringats genom kostnader i form av lön, arvode, tantiem el. dyl. till delägare eller till dennes make eller skyldeman *eller till någon, med vilken han är i svågerlag*, skola dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post. Vad nu sagts skall även gälla i fråga om premier för försäkringar tecknade till förmån för delägaren eller dennes make eller skyldeman *eller någon, med vilken han är i svågerlag*, ävensom beträffande annan liknande förmån, lämnad till person som nu sagts.

f) I nettointäkten ingående återbetalade export- och prisutjämningsavgifter skola upptagas såsom avgående post.

g) Har skattskyldig vid uttag av skogsprodukter till egen rörelse tillämpat högre priser än vid uttaget gällande marknadspriser skall det belopp, varmed produkternas marknadsvärde understiger det värde, som åsatts produkterna i räkenskaperna, upptagas såsom tillkommande post.

Hava skogsprodukter i fall, som nu sagts, åsatts lägre värde än det vid uttaget gällande marknadsvärdet, skall skillnaden upptagas såsom avgående post.

Beskattningsbar merinkomst.

7 §.

Från taxerad merinkomst — i förekommande fall från sammanlagda beloppet av taxerad merinkomst av rörelse och skogsbruk — avdrages ett belopp av 10 000 kronor. Föreligger uppskattad inkomstminskning, som icke

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

avdragits från uppskattad merinkomst vid beräkning av taxerad merinkomst av rörelse, skall sådan inkomstminskning avdragas från taxerad merinkomst av skogsbruk, varefter från återstoden avdrages 10 000 kronor.

Vad som framkommer efter avdrag som i nästföregående stycke sägs utgör beskattningsbar merinkomst.

Tillhöra aktiebolag samma koncern och föreligger hos bolag inom koncernen uppskattad inkomstminskning av rörelse, som bolaget icke kunnat avräkna från uppskattad merinkomst av rörelse eller mot taxerad merinkomst av skogsbruk, må inkomstminskningen avdragas från taxerad merinkomst hos annat koncernen tillhörande bolag innan beskattningsbar merinkomst för sistnämnda bolag fastställes. Kvittning som här avses må dock icke ifrågakomma beträffande sådant bolag, vars aktiekapital icke *sedan jämförelseårets ingång eller sedan bolaget bildades* — direkt eller indirekt — till minst 90 procent ägts av moderbolaget. Vad här sagts skall äga motsvarande tillämpning, där fråga är om ekonomisk förening.

Tillhöra aktiebolag samma koncern och föreligger hos bolag inom koncernen uppskattad inkomstminskning av rörelse, som bolaget icke kunnat avräkna från uppskattad merinkomst av rörelse eller mot taxerad merinkomst av skogsbruk, må inkomstminskningen avdragas från taxerad merinkomst hos annat koncernen tillhörande bolag innan beskattningsbar merinkomst för sistnämnda bolag fastställes. Kvittning som här avses må dock icke ifrågakomma beträffande sådant bolag, vars aktiekapital icke *under hela beskattningsåret* — direkt eller indirekt — till minst 90 procent ägts av moderbolaget *och ej heller mellan bolag, som vid fastställande av jämförelseinkomst utgått från inkomstförhållandena under olika beskattningsår*. Vad här sagts skall äga motsvarande tillämpning, där fråga är om ekonomisk förening.

Beskattningsbar merinkomst utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

Beräkning av konjunkturskatt.

8 §.

För konjunkturskatten fastställes ett grundbelopp, som skall utgöra 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten; dock att för ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, grundbeloppet skall utgöra allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall utgöra grundbeloppet efter avdrag för det belopp, varmed statlig inkomstskatt för den skattskyldige skulle hava min-

Kungl. Maj:ts förslag:

skats, om konjunkturskattens grundbelopp avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

Utskottets förslag:

Det belopp, varmed grundbeloppet sålunda skall minskas, må icke understiga den statliga inkomstskatt, som skulle hava beräknats för den skattskyldige, därest den till dylik skatt beskattningsbara inkomsten motsvarat grundbeloppet.

För skattskyldig, som visar sig vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt hava erhållit avdrag för belopp, som skola inbetalas enligt särskilda mellan staten, å ena, samt Svenska trävaruexportföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska cellulosaföreningen och Svenska trämasseföreningen, å andra sidan, träffade avtal av den 5 och 8 december 1950 samt tilläggsavtal den 15 november 1951 och den 1 februari 1952, skall den enligt *nästföregående stycke* uträknade konjunkturskatten nedsättas med ett belopp, motsvarande 6 procent av nyssnämnda avdrag.

För skattskyldig, som visar sig vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt hava erhållit avdrag för belopp, som skola inbetalas enligt särskilda mellan staten, å ena, samt Svenska trävaruexportföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska cellulosaföreningen och Svenska trämasseföreningen, å andra sidan, träffade avtal av den 5 och 8 december 1950 samt tilläggsavtal den 15 november 1951 och den 1 februari 1952, skall den enligt *ovan* uträknade konjunkturskatten nedsättas med ett belopp, motsvarande 6 procent av nyssnämnda avdrag.

9 §.

Skall jämlikt 11 § förordningen om statlig inkomstskatt för äkta makar fastställas gemensam beskattningsbar inkomst, skall i förekommande fall jämväl till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst fastställas för makarna gemensamt.

Kan ene maken helt eller delvis ej utnyttja avdrag för inkomstminskning, må det återstående avdraget tillgodonjutas av den andre maken, som om denne själv haft inkomstminskningen. Det avdrag å 10 000 kronor, som omförmäles i 7 §, skall, med motsvarande tillämpning av där meddelade föreskrifter, ske från den för båda makarna sammanlagda taxerade merinkomsten.

Konjunkturskatten beräknas efter den för båda makarna sammanlagda beskattningsbara merinkomsten och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade merinkomster.

Vid beräkning enligt 8 § av avdrag från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten. Vid beräkning enligt 8 § *andra stycket* av avdrag från den till statlig

Kungl. Maj:ts förslag:

rade inkomsten iakttages, att avdraget må, i den mån det ej kunnat utnyttjas av den därtill närmast berättigade maken, komma den andre maken tillgodo.

Utskottets förslag:

inkomstskatt taxerade inkomsten iakttages, att avdraget må, i den mån det ej kunnat utnyttjas av den därtill närmast berättigade maken, komma den andre maken tillgodo.

Anvisningar

till 4 §.

1. I 2 mom. givna föreskrifter avse bestämmande av omräknad nettointäkt för såväl jämförelseåret som beskattningsåret.

Storleken av dold reserv fastställles vid fyra tidpunkter, nämligen vid in- och utgången av jämförelseåret respektive beskattningsåret. Med dold reserv skall förstas skillnaden mellan anskaffningsvärde och bokfört värde.

Vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattningsåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid beskattningsårets ingång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Lagret vid beskattningsårets utgång må dock upptagas till återanskaffningspriserna vid denna tidpunkt, om det totala värdet av lagret uppskattat efter dessa priser är lägre än om uppskattning skett efter de priser, som gällt vid beskattningsårets ingång.

Har skattskyldig under såväl jämförelseåret som beskattningsåret verkställt inventering enligt sådan metod att det verkliga anskaffningsvärdet av lagret lätt kan framräknas med ledning av inventerat värde å lagret, må det verkliga anskaffningsvärdet läggas till grund för beräkning av dold reserv. I sådant fall skall vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret lagret vid jämförelseårets utgång upptagas till det verkliga anskaffningsvärdet och värdet av lagret vid jämförelseårets ingång beräknas efter de priser, som tillämpats vid uppskattning av utgående lagrets värde. Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattnings-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

året skall lagret vid beskattningsårets ingång upptagas till det verkliga anskaffningsvärdet och värdet av lagret vid beskattningsårets utgång beräknas efter de priser, som tillämpats vid uppskattningen av ingående lagrets värde. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Med anskaffningsvärde för tillgångar, som framställts inom egen rörelse, skall förstas direkta tillverkningskostnader ökade med indirekta tillverkningskostnader, därvid dock hänsyn icke behöver tagas till ränta å eget kapital.

För okuranta varor skall anskaffningsvärdet i princip upptagas till ett värde, som förhåller sig till det verkliga anskaffningsvärdet för varorna på samma sätt, som beräknat utförsäljningspris å varorna förhåller sig till normalt utförsäljningspris för kuranta varor.

Hava under jämförelseåret utgifter för pensioner och pensionsavgifter direkt påförts rörelsen, medan motsvarande utgifter under beskattningsåret bestritts av pensionsstiftelses medel, skall vad i 4 § 2 mom. c) stadgas om avsättning till pensionsstiftelse under beskattningsåret äga tillämpning allenast å sådan del av nämnda avsättning, som överstiger pensionsstiftelsens utbetalning under året.

Vid tillämpningen av 4 § 2 mom. e) bör skälig hänsyn tagas till de ändringar, som må hava ägt rum beträffande äganderätt till aktie- eller andelspost.

2. I de fall jämförelseinkomsten bestämts enligt 3 § sista stycket skola bestämmelserna i 4 § 2 och 3 mom. äga tillämpning med iakttagande av följande.

Har jämförelseinkomsten bestämts med ledning av resultatet av rörelsen under annat beskattningsår än något av dem, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, bör förstnämnda beskattningsår anses som om det vore jämförelseår.

Har jämförelseinkomsten bestämts på annat sätt än i nästföregående stycke sägs, skall vid uppskattning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret i stället för bestämmelserna i 4 § 2 mom. b) och e) gälla följande.

Kungl. Maj:ts förslag:

Såsom tillkommande poster skola upptagas

avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, därest den skattskyldige åtnjuter rätt till fri avskrivning å dylika tillgångar, i den mån avskrivningen avsevärt överstiger vad som kan antagas motsvara normal förslitning under beskattningsåret; samt

utbetalningar, som omförmälas i 4 § 2 mom. e), endast i den mån *utbetalningarna* uppenbarligen överstiga vad som kan anses utgöra skäligen ersättning för utfört arbete.

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall;

B) att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att från skattskyldighet enligt förordningen om konjunkturskatt för år 1952 undantaga de företag, som i enlighet med riksdagens skrivelse den 30 juni 1948 (nr 405) erhållit utfästelse om befrielse från skyldighet att erlägga krigskonjunkturskatt eller därmed jämförlig skatt; samt

C) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 380 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 504 av herr Hjalmarson m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 381 av herr Ivar Nilzon och II: 505 av herr Johansson i Mysinge,

3) de likalydande motionerna I: 383 av herr Ohlon m. fl. och II: 508 av herr Ohlin m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 384 av herr Näslund och II: 509 av fru Sandström,

5) motionen I: 382 av herr Magnusson,

6) motionen II: 501 av herr Fagerholm,

7) motionen II: 502 av herr Edström,

8) motionen II: 503 av herr Ståhl,

9) motionen II: 506 av herr Hagberg i Luleå m. fl., och

10) motionen II: 507 av herr Nilsson i Svalöv

måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 27 mars 1952.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Utskottets förslag:

Såsom tillkommande poster skola upptagas

avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, därest den skattskyldige åtnjuter rätt till fri avskrivning å dylika tillgångar, i den mån avskrivningen avsevärt överstiger vad som kan antagas motsvara normal förslitning under beskattningsåret; samt

kostnader, som omförmälas i 4 § 2 mom. e), endast i den mån *kostnaderna* uppenbarligen överstiga vad som kan anses utgöra skäligen ersättning för utfört arbete.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Petrén, Velander, Ramberg, Niklasson, Wehtje, Damström, Rune Johansson och Fritiof Karlsson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Persson i Svensköp*, Sundström, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn, Sjölin, Vigelsbo, Kärrlander och Henriksson.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

1) av herrar *Velander*, *Wehtje* och *Hagberg* i Malmö, vilka anfört följande:

»I föreliggande proposition har framlagts förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952. Konjunkturskatten utgör enligt departementschefen ett led i åtgärderna för bekämpande av en inflationistisk utveckling i vårt land. Departementschefen har framhållit bland annat, att under slutet av år 1951 en särskild tillspetsning av vinstkonjunkturen framträtt, vilken sammanhänge med en exceptionell internationell konjunktur av klart inflationistisk karaktär. Vinstutvecklingen måste väsentligen karakteriseras såsom oberoende av företagens åtgärder, och vinsterna hade därför karaktär av tillfälliga kapitalvinster. En överföring till samhället av dessa vinster syntes ur rättvisesynpunkt motiverad mot bakgrunden av den under året inträffade förskjutningen i inkomstfördelningen. Departementschefen ansåg också, att åtgärder i syfte att begränsa vinstkonjunkturen och låta en del av konjunkturvinsterna komma hela samhället till godo skulle bidra till återhållsamhet i inkomstkraven från löntagarorganisationernas sida och därigenom motverka en inflationistisk utveckling.

Vi dela icke den i propositionen uttalade meningen, att en konjunkturbeskattning utgör ett lämpligt led i en politik, som åsyftar att motverka en inflationistisk utveckling. Den motivering, som i propositionen anförts härför, är enligt vår mening icke bärande. Såsom framhållits i motionerna I: 380 och II: 504, utgör de s. k. konjunkturvinsternas förmenta karaktär av tillfälliga kapitalvinster icke något som helst skäl för införandet av en konjunkturskatt. Vad beträffar de fysiska personerna bli tillfälliga inkomster redan med nuvarande beskattning, på grund av beskattningsårets slutenhet, hårdare beskattade än skatteförmågeprincipen kan anses motivera. Vad angår de juridiska personerna träffas de från dessa härrörande inkomsterna enligt gällande skattesystem av en dubbelbeskattning, som icke är sakligt betingad. Desto mindre motiverat ter det sig därför att skärpa denna beskattning.

Rättviseskäl tala icke heller enligt vår mening för utan *mot* införandet av en konjunkturskatt. En sådan skatt är nämligen i princip avsedd att träffa

mervinster i förhållande till ett mer eller mindre godtyckligt valt jämförelseår, och resultatet blir därför att endast sådana skattskyldiga, som under jämförelseåret haft en väsentligt lägre inkomst än under beskattningsåret och som alltså haft en lägre skatteförmåga än om inkomsten varit jämnt fördelad på jämförelseåret och beskattningsåret, träffas av konjunkturskatten.

Vi ansluta oss också till den i motionerna I: 380 och II: 504 framförda uppfattningen, att planerna på införandet av en konjunkturskatt icke ha spelat någon roll för årets lönerörelse. Resultaten av de nu i huvudsak avslutade löneförhandlingarna torde helt få tillskrivas andra omständigheter, främst den rådande knappheten på arbetskraft.

Att för tid, då krig icke råder, införa en särskild konjunkturbeskattning synes oss över huvud taget icke böra ifrågakomma. En sådan beskattning är förenad med betydande nackdelar för näringslivet. Den försäkrar stor omgång och mycket extra arbete för företagen och kan i flera avseenden påverka dem till ett ur nationalekonomisk synpunkt olämpligt handlande. En konjunkturskatt åstadkommer också ett betydande merarbete för taxeringsmyndigheterna. Dessa äro redan nu synnerligen hårt ansträngda icke blott på grund av den ordinarie taxeringen utan även på grund av den i år tillkomna taxeringen till investeringsskatt. Resultatet kan därför bli ett eftersättande av kontrollen vid dessa taxeringar.

I likhet med motionärerna finna vi det icke realistiskt att i den rådande s. k. vinstkonjunkturen se den avgörande inflationsdrivande faktorn. Det må härutinnan vara tillräckligt att erinra om att det icke är de stora vinster, som verka inflationsdrivande, utan att det avgörande därvidlag är sättet för dessa vinsters användning. Någon anledning att tro, att dessa vinster komma till en bättre och lämpligare användning, om de indragas till staten än om de bibehållas hos de enskilda, synes icke heller föreligga.

Det föreliggande förslaget föranleder vidare de starkaste betänkligheter på den grund att konjunkturskatten är avsedd att träffa 1951 års inkomster. Såsom framhållits av flertalet remissinstanser liksom ock i olika i anledning av propositionen väckta motioner innebär detta ett avsteg från allmänt erkända rättsprinciper. Konjunkturskatten kommer ock härigenom att träffa inkomster, som intjänats och jämväl i stor utsträckning disponerats, innan frågan om dess införande över huvud taget aktualiserats. Icke mindre allvarlig synes oss införandet av en retroaktiv skattelagstiftning vara såsom ledande till en osäkerhet för näringslivet och företagsamheten i stort, som måste bli till skada för välståndsutvecklingen.

Det må också i detta sammanhang erinras om den av skogsindustrierna kort tid innan frågan om införandet av en konjunkturskatt började diskuteras träffade överenskommelsen med staten om en omfattande inkomststerilisering, varvid förutsättningen måste anses ha varit att ytterligare åtgärder i skatteskräpande riktning icke skulle ifrågakomma.

Gentemot departementschefen, som, under hänvisning till tidigare avsteg, förmenta eller verkliga, från principen att skattelagstiftningen icke skall

förlänas tillbakaverkande kraft, betecknat spørsmålet därom närmast som en 'avvägningsfråga', vilja vi bestämt hävda, att det här rör sig om en rättsfråga. Och denna är enligt vår mening av så allvarlig och vägande natur, att densamma i och för sig utgör ett avgörande skäl mot bifall till den föreliggande propositionen.

I anslutning till vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa,
att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 79.»

II) av herrar *Velander, Wehtje och Hagberg* i Malmö, vilka — därest den av dem avgivna, med I) betecknade reservationen icke skulle vinna riksdagens bifall — anfört följande:

»Såsom vi tidigare antytt är det här fråga om införande av i huvudsak en ren merinkomstskatt. Författningsförslagets rubricering såsom 'förordning om konjunkturskatt för år 1952' är därför missvisande. Vad som enligt förslaget göres till föremål för beskattning är, såvitt angår rörelse — med vissa snävt utformade undantag, vilka förutsättas skola tolkas restriktivt — det belopp, varmed inkomsten under beskattningsåret överstiger 140 % av inkomsten under jämförelseåret, därest icke sistnämnda inkomst 'uppenbarligen avsevärt understiger vad som för rörelsen kan anses normalt'.

Såsom i åtskilliga till utskottet hänvisade motioner framhållits, bli enligt förslaget merinkomster, som icke i någon mån haft karaktär av konjunkturvinst, i stor utsträckning beskattade. Viss kapacitetsökande utbyggnad av produktionsapparaten blir, om ock med restriktiv bedömning, beaktad, däremot *icke* kapacitetsökande rationaliseringar, hur genomgripande de än ha varit. Ett företag, som sökt anpassa sig efter statsmakternas appell om produktionsökning och exportoffensiv samt ökat sin kapacitet exempelvis genom anskaffning av moderna, arbetsbesparande maskiner, blir av denna anledning beskattat till konjunkturskatt. Att 15-procentsavdraget under gynnsamma förhållanden kan medföra, att frukterna av mindre väsentliga rationaliseringar bli undantagna, kan enligt vår mening rimligen icke anföras såsom skäl för att 'konjunkturbeskatta' resultatet av mera genomgripande och betydelsefulla rationaliseringsåtgärder.

Upptagande av nya tillverkningar, bearbetning av nya marknader och andra initiativ från företagarnas sida utgöra ofta en naturlig förklaring till uppkomsten av den del av merinkomsten, som icke täckes av berörda avdrag. I andra fall har merinkomsten föranletts av importrestriktioner, konkurrensförhållanden eller tillfälligheter av vitt skilda slag, vilka nedbringat jämförelseinkomsten eller utan samband med konjunkturen ökat inkomsten under beskattningsåret. I den föreliggande propositionen anföres, att erfarenheterna från den tidigare krigskonjunkturbeskattningen tydde på att de skattskyldiga i stor utsträckning skulle offra avsevärd tid och betydande kostnader på utredningar om rationalisering m. m. utan att i flertalet fall kunna uppnå gynnsammare resultat än som vunnes genom det avsedda schablon-

avdraget. Därmed må nu förhålla sig hur som helst. Kravet på rätt till motbevisning blir dock icke mindre bärande av den anledningen, att allenast en minoritet av de skattskyldiga konjunkturbeskattas för inkomster, vilka icke haft karaktär av sådana konjunkturvinster, som beskattningen avser att drabba.

Vill man förhindra, att beskattningen får karaktär av merinkomstskatt, finnes enligt vår mening intet annat val än att, trots det därmed förenade ökade arbetet för såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter, medgiva alla till konjunkturskatt skattskyldiga — icke allenast skogsägarna — rätt att styrka, att uppskattad merinkomst helt eller delvis uppstått av annan anledning än den under beskattningsåret rådande konjunkturen.

Enligt det föreliggande förslaget tages vid beräkning av taxerad merinkomst ingen hänsyn till inkomstökning, som föranletts av ökning av det i rörelsen arbetande egna kapitalet, trots att betydande reella kapitalökningar i olika former förekommit hos ett stort antal företag under tiden efter jämförelseåren. Såsom motivering för förslaget i denna del har allenast hänvisats till vissa allmänna uttalanden rörande principerna för förordningens utformning, enligt vilka denna bör göras så enkel som omöjligt. Meningen synes vara, att 15-procentsavdraget skall anses kompensera även ett i och för sig berättigat avdrag för kapitalökning.

Vi kunna icke biträda denna ståndpunkt. Om avdrag i förekommande fall icke medgives för kapitalökning, kommer beskattningen ofta att drabba fiktiva merinkomster. Att så blir förhållandet är särskilt påtagligt i sådana fall, då kapitalökningen skett genom tillskott av nytt kapital, vilket ersätter tidigare upplånat kapital. Inkomsten under jämförelseåret har i dylika fall nedbringats genom avdrag för den å lånet belöpande räntan, medan motsvarande avdrag icke sker under beskattningsåret. En mera minutiös beräkning av varje obetydlig kapitalökning skulle väl komplicera förfarandet, men om avdraget medgives endast under förutsättning, att ökningen skett genom tillskott av nytt kapital, icke understigande exempelvis 50 000 kronor, blir tillämpningen synnerligen enkel.

Liksom ett flertal i ärendet hörda remissinstanser, bl. a. Tjänstemännens centralorganisation och Kooperativa förbundet, hålla vi före, att bestämmelserna rörande avsättning till pensionsstiftelser icke böra utformas på ett för de skattskyldiga mera ofördelaktigt sätt än vad som gäller i fråga om investeringskatten. I den mån avsättningen överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåren bör den, såsom inom utskottet vitsordats, i princip kunna antagas motsvara ett pensioneringsbehov, så länge stiftelsens förmögenhet icke överstiger det s. k. investeringskattetaket och följaktligen till denna del icke upptages såsom tillkommande post. Den i propositionen föreslagna 80-procentsspärren synes oss vila på alltför lösliga grunder, och biträda vi därför det i motion I: 382 framförda yrkandet, att berörda spärr måtte slopas. Möjligt är, att en sådan åtgärd i en del fall kan föranleda att även avsättningar, som i någon mån inkludera framtida avgifter, skulle komma att avdragas vid taxering till konjunkturskatt. Att konjunkturvins-

ter i någon ringa mån skulle komma att användas för täckande av framtida avgifter för säkerställande av gjorda pensionsutfästelser synes oss emellertid vara ägnat att väcka desto mindre betänkligheter som dylika vinster självfallet huvudsakligen äro att finna inom konjunkturkänsliga verksamhetsgrenar. Om vinsterna förbytas i förluster, komma utan tvivel svårigheter att uppstå för många företag att fullgöra de i hög grad tyngande pensionsförpliktelser, varmed de under senare år belastats. Och skulle det framdeles visa sig, att företagen icke bli i stånd att fullgöra dem, kunna de pensionsberättigade säkerligen icke påräkna, att statsmakterna komma att tillskjuta felande belopp.

I motion II: 507 har yrkats sådan ändring av bestämmelserna rörande beräkning av taxerad merinkomst av skogsbruk, att denna icke må bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten av jordbruksfastighet uppgått. Det har häremot gjorts gällande, att ett bifall till detta ändringsyrkande skulle rubba de förutsättningar, på vilka de föreslagna reglerna för beräkning av beskattningsbar merinkomst och uträkning av konjunkturskatt grundas. Enligt vår mening tala emellertid starka skäl för bifall till yrkandet i fråga. Det kan icke anses tillfredsställande att utforma beskattningen så, att en skattskyldig påföres en avsevärd taxerad merinkomst av sin jordbruksfastighet, ehuru denna icke lämnat någon behållen inkomst eller uppvisat underskott. Såsom i motionen framhållits, är ett dylikt förhållande icke något ovanligt beträffande år 1951 på grund av under detta år inträffad inkomstminskning för jordbruk genom svartrost, mul- och klövsjuka o. dyl.

Med stöd av det anförda hemställa vi,

att riksdagen — utöver av utskottet förordade ändringar i propositionens förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 — måtte besluta, att sista stycket av anvisningarna till 6 § måtte utgå samt 4 § 2 mom. c) andra stycket, 5 § 1 mom. och 6 § tredje stycket måtte erhålla nedan angivna, ändrade lydelse:

4 §.

Vad nu sagts skall dock, såvitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) angivna bestämmelserna.

5 §.

1 mom. Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret överstiger summan av jämförelseinkomsten och ränta å ökning av eget kapital i rörelsen, utgör uppskattad merinkomst av förvärvskällan.

Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret understiger summan av jämförelseinkomsten och ränta å ökning av eget kapital i rörelsen, utgör *uppskattad inkomstminskning* av förvärvskällan.

Vad ovan stadgats om ränta å ökning av eget kapital i rörelsen äger dock tillämpning allenast om tillskott av nytt kapital skett under tiden från utgången av jämförelseåret till ingången av beskattningsåret med minst 50 000 kronor. Ränta beräknas efter sex procent.

Uppskattad merinkomst eller, om skattskyldig haft mer än en förvärvskälla, för vilken uppskattad merinkomst fastställt, summan av uppskattade merinkomster, i förekommande fall efter avdrag för uppskattad inkomstminskning i en eller flera förvärvskällor, skall utgöra *taxerad merinkomst av rörelse*, där icke annat följer av bestämmelserna i femte stycket här nedan.

Skattskyldig må vid fastställande av taxerad merinkomst åtnjuta avdrag från uppskattad merinkomst för vad som visas hava uppkommit oberoende av den under beskattningsåret rådande internationella konjunkturen, i den mån denna inkomstökning kan anses överstiga den gottgörelse för naturlig utveckling o. dyl., som givits vid fastställande av jämförelseinkomsten.

6 §.

Därest den skattskyldiges nettointäkt av jordbruksfastighet, varom här är fråga, varit mindre än det belopp, som erhålles vid tillämpning av bestämmelserna i första eller andra stycket här ovan, må den taxerade merinkomsten icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.»

III) av herrar *Petrén, Kristensson* i Osby, *Persson* i Svensköp och *Sjölin*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I förevarande — — — (= utskottet s. 24 rad 11 nedifrån—s. 28 rad 9 nedifrån) — — — års vinster.

Utskottet delar den i propositionen uttalade meningen att en konjunktur-bekattning bör av såväl samhällsekonomiska som psykologiska skäl ingå som ett led i en politik, som åsyftar att motverka en inflationistisk utveckling. Såsom i motionerna I: 383 och II: 508 framhållits kunna rimligen stora av krig och rustningar framkallade extra ordinära vinstökningar bära en något större skattebörda än vanliga inkomster. Sådana vinstökningar äro i mindre grad än andra inkomster ett resultat av arbete, sparande och initiativ.

Enligt utskottets mening är det ytterst angeläget att åstadkomma en sänkning av det ordinarie skattetrycket. En tillfällig konjunkturvinstbeskattning ökar möjligheterna därtill, då den tillför staten ökade inkomster under det år, då skattesänkningen för första gången till fullo belastar budgeten. Såsom framhållits i de nyssnämnda motionerna, framstår därför kombinationen av en tillfällig konjunkturvinstbeskattning och en allmän sänkning av inkomstbeskattningen såsom ett naturligt led i en strävan efter en rättvis avvägning av skattebördorna.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att konjunkturskatten skall utgå på 1951 års

inkomster och således göras retroaktiv. Utskottet kan liksom flertalet remissinstanser icke tillstyrka en sådan åtgärd. Utskottet vill hänvisa till gängse praxis i svensk skattepolitik att undvika retroaktiva skatter. Den skattskyldige har otvivelaktigt ansett sig med fog kunna räkna med att skattskyldigheten för 1951 års inkomster redan blivit slutgiltigt bestämd. Skatten skulle därför, om den finge avseende å 1951 års inkomster, drabba inkomster, som i stor utsträckning redan de facto disponerats, exempelvis för investeringsändamål. Utskottet vill även erinra om att regeringen så sent som i oktober månad 1951 träffat en överenskommelse med skogsindustrierna om s. k. konjunkturutmättningsavgifter för fjärde kvartalet, varvid båda parter utgått från att detta skulle vad skogsindustrierna beträffar utgöra den enda av konjunkturen motiverade speciella åtgärden för 1951. Regeringen har således skapat en förväntan hos näringslivet, att någon konjunkturvinstbeskattning ej skulle ifrågakomma för 1951. Att företag, som enligt med staten ingånget avtal under beskattningsåret inbetalat pris- eller konjunkturutmättningsavgifter, skola enligt propositionen erhålla viss gottgörelse vid konjunktursbeskattningen, ändrar i principiellt hänseende intet i nu berörda förhållande.

Enligt utskottets mening bör beslutet om en tillfällig konjunkturskatt å inkomster av rörelse och skogsbruk i stället gälla 1952. Under första kvartalet i år synas inom flera näringsgrenar betydande konjunkturvinst ha uppkommit. Hur det kan gå under resten av året kan för närvarande inte överblickas, även om åtskilligt talar för att en konjunkturförsvagning inträder. Ovisshet rörande vinstsituationen under årets senare del är emellertid ofrånkomlig, om man vill undgå retroaktiv beskattning och alltså vill fatta beslut i början av det år skatten skall gälla eller ännu tidigare. Att innevarande år sannolikt kommer att förete en mycket splittrad konjunkturbild med svaga konjunkturer för en del näringsgrenar, är inte i och för sig ett skäl mot en konjunkturvinstbeskattning på de näringsgrenar, som kunna ha exceptionella vinster. Utskottet tillstyrker således bifall till motionerna I: 383 och II: 508 i nu berörda del.

I motionerna I: 383 och II: 508 har erinrats om att i en inom finansdepartementet utarbetad promemoria en begränsning av den fria avskrivningsrätten å maskiner och inventarier har framställts som i viss mån ett alternativ till en konjunkturvinstbeskattning för 1952. Utskottet vill med anledning härav och med kraftigt understrykande av vad som anförts i motionerna framhålla, att avskrivningsrättens begränsning skulle medföra allvarliga följder, som inte kunna väntas framkomma vid en konjunkturvinstbeskattning. Avskrivningsrättens begränsning vid i övrigt oförändrad företagsbeskattning skulle bli mycket kännbar för många företag, som inte ha stora konjunkturvinst och som väl behöva konsolidering och likviditetsförstärkning, medan denna åtgärd i mindre grad skulle kännas för företag med stora konjunkturvinst, vilka i flertalet fall redan äro starkt konsoliderade. Utskottet vill därför bestämt varna för en sådan åtgärd, vilken skulle drabba oberoende av företagens olika bärkraft och konsolideringsbehov och som särskilt skulle försvåra utvecklingen av nya företag.

Av utskottets ställningstagande, att konjunkturskatten bör utgå på 1952 års i stället för som Kungl. Maj:t föreslagit 1951 års inkomster av rörelse och skogsbruk, följer att konjunkturskattens tekniska utformning bör ändras i vissa avseenden. Härtill återkommer utskottet i det följande.

I propositionen — — — (= utskottet s. 31 rad 4 uppfifrån—rad 9 nedifrån) — — — juridiska personer.

Utskottet finner i princip propositionens förslag till reglering av skattepliktens omfattning tillfredsställande. Utskottet bortser här från de formella ändringar av förevarande bestämmelser, som föranledas av att konjunkturskatten enligt utskottets förslag skall utgå på 1952 års inkomster. De skäl — — — (= utskottet s. 31 rad 7 nedifrån—s. 32 rad 7 uppfifrån) — — — kunna lämnas. Det bör icke vara alltför svårt att komplettera denna uppräkningslista med några näringsgrenar, beträffande vilka med mycket stor sannolikhet kan antagas, att inkomsterna i regel uppkommit oberoende av konjunkturen. Det torde vid 1952 års slut bli möjligt att komplettera en sådan förteckning över branscher, vilka kunna undantagas från deklara- tions- och skatteplikt.

Vad i — — — (= utskottet s. 32 rad 14 uppfifrån—rad 9 nedifrån) — — — nämnda utfästelse. Utskottet föreslår därför, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att från skattskyldighet till konjunkturskatt för år 1953 undantaga sådana företag, vilka i enlighet med riksdagens bemyndigande i skrivelse den 30 juni 1948 erhållit utfästelse om befrielse från skyldighet att erlagga krigskonjunkturskatt eller därmed jämförlig skatt.

Frågan huruvida — — — (= utskottet s. 32 rad 3 nedifrån—s. 33 rad 6 uppfifrån) — — — omräknade nettointäkten.

Nu nämnda förhöjning bör med hänsyn till att beskattningen enligt utskottets förslag skall gälla för ett år senare än vad av Kungl. Maj:t föreslagits göras större. Det i motionerna I: 383 och II: 508 framställda förslaget att förhöjningen bör ske med 30 procent för penningvärdets försämring och med 20 procent för naturlig utveckling i rörelsen finner utskottet väl avvägt. Utskottet yrkar därför bifall till detta förslag, varav följer att jämförelseinkomsten skall utgöra 150 procent av den omräknade nettointäkten. Det sagda innebär, att utskottet avstyrker bifall till motion II: 506, vari yrkats att den omräknade nettointäkten för jämförelseåret utan hänsynstagande till penningvärdets försämring och till normal utveckling och dylikt skall utgöra jämförelseinkomst.

För att — — — (= utskottet s. 33 rad 13 uppfifrån—s. 36 rad 20 uppfifrån) — — — tillkommande post.

Utskottet delar de i motionen I: 382 samt i de likalydande motionerna I: 383 och II: 508 anförda synpunkterna och anser att bestämmelserna om avsättning till pensionsfonder icke böra utformas efter strängare regler än vad som gäller för investeringsskatten.

Det synes — — — (= utskottet s. 37 rad 19—rad 25 uppfifrån) — — — vinst minskats. Under år 1952 kan däremot — — — (= utskottet s. 37 rad 26 uppfifrån—s. 38 rad 16 nedifrån) — — — av jämförelseinkomsten.

Grundtanken i förslaget är att göra den ifrågasatta lagstiftningen så enkel som möjligt och det är enligt utskottets mening av största vikt att denna icke övergives. I förslaget har problemet lösts på ett enligt utskottets mening tillfredsställande sätt. Hänsyn till naturlig utveckling, rationalisering m. m. har tagits genom att vid jämförelseinkomstens beräkning den omräknade nettointäkten för jämförelseåret ökas med 15 procent, vilket procenttal utskottet som ovan anförts föreslagit förhöjt till 20 procent. Denna regel — — — (= utskottet s. 38 rad 10 nedifrån—s. 40 rad 7 nedifrån) — — — taxerad merinkomst.

Då konjunkturskatten enligt utskottets mening bör utgå på 1952 års inkomster böra förevarande bestämmelser ändras. Vad då först beträffar under 1952 mottagen köpeskilling för avtal, som träffats under 1951, kunna de av Kungl. Maj:t föreslagna procentsatserna tillämpas. Med hänsyn till att de i propositionen nämnda procentsatserna kunna visa sig för höga i fråga om under 1952 träffade avslut torde fastställandet av dessa procenttal få anstå till senare tidpunkt. Utskottet hemställer därför beträffande sistnämnda procentsatser, att Kungl. Maj:t måtte inkomma till riksdagen med förslag härom.

Om den — — — (= utskottet s. 40 rad 6 nedifrån—s. 41 rad 2 uppfifrån) — — — jämförelse sker.

Utskottet tillstyrker förenämnda bestämmelse med den ändringen, att gottgörelse för penningvärdets försämring bestämmes till 30 procent. Det sagda innebär, att utskottet avstyrker motion II: 506 även i nu berörda del.

I motion — — — (= utskottet s. 41 rad 11 uppfifrån—s. 42 rad 8 uppfifrån) — — — taxerad inkomst.

Utskottet har i princip icke något att erinra mot det sätt på vilket beräkning av konjunkturskatten föreslagits skola ske. De föreslagna bestämmelserna böra till följd av att konjunkturskatten enligt utskottets förslag skall utgå på 1952 års inkomster ändras på så sätt, att de avse beräkning av nettointäkt vid 1953 års taxering. I motionerna — — — (= utskottet s. 42 rad 18 uppfifrån—s. 43 rad 13 nedifrån) — — — vid tillämpningen.

De redaktionella och formella ändringar, som utöver vad angivits i det föregående föranledas av att konjunkturskatten enligt utskottets förslag skall utgå på 1952 års i stället för som Kungl. Maj:t föreslagit 1951 års inkomster, har utskottet företagit i författningstexten.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 79 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt i anledning av de likalydande motionerna I: 383 av herr Ohlon m. fl. och II: 508 av herr Ohlin m. fl.,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till för-

ordning om konjunkturskatt för år 1952 med den ändring av rubriken, att förordningen angives gälla konjunkturskatt för år 1953, samt med de ändringar, att i 1, 13, 16, 21 och 23 §§ angivna tidpunkter framskjutas ett år, ävensom med de ändringar, att 3 § tredje stycket, 4 § 2 mom. c), d) och e), 6, 7, 8 och 9 §§ samt anvisningarna till 4 § erhålla nedan angiven lydelse:

3 §.

För jämförelseåret fastställs *jämförelseinkomst*. Denna beräknas på grundval av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret på så sätt att tillägg göres med 30 procent för penningvärdets försämring och med 20 procent för normal utveckling o. d. i rörelsen. Jämförelseinkomsten utgör sålunda 150 procent av den omräknade nettointäkten.

4 §.

c) Har avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgivits för avsättning till pensions- eller andra personalstiftelser, skall det belopp, varmed avdrag medgivits, upptagas såsom tillkommande post.

Vad nu sagts skall dock, såvitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 150 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) angivna bestämmelserna.

Med pensionsstiftelse likställs i denna förordning särskild pensionsfond hos Svenska personal-pensionskassan.

d) Har vid — — — (= utskottet s. 44 rad 3 nedifrån—s. 45 rad 15 nedifrån) — — — nu sagts.

6 §.

Beträffande skogsbruk skall såsom *taxerad merinkomst* upptagas 40 procent av köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, och 20 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter i fråga om köpeskillning, varom avtal träffats under tiden den 1 juli—den 31 december 1951; i fråga om köpeskillning, varom avtal träffats före den 1 juli 1951, skola procentsatserna utgöra allenast hälften av de nu nämnda. Kan skattskyldig visa, att köpeskillning härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 januari 1951, skall sådan köpeskillning, under förutsättning att jämväl försäljningspriset slutgiltigt fastställts före nämnda dag, icke medtagas vid beräkning av taxerad merinkomst. I fråga om köpeskillning för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, och för avyttrade skogsprodukter i de fall, då avtal träffats under år 1952 samt i fråga om saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för för-

ädling i egen rörelse, skall såsom taxerad merinkomst upptagas så stor del av köpeskillingen respektive saluvärdet, som framdeles kommer att bestämmas.

Visar skattskyldig att för honom sådana förhållanden rått, att, i jämförelse med det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1950, eller, om den skattskyldige så yrkar, det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1949, prisstegringen utöver omkostnadsökningen å samtliga under beskattningsåret gjorda försäljningar eller uttag uppgår till lägre belopp än vad som föranledes av i nästföregående stycke angivna bestämmelser, skall detta lägre belopp utgöra taxerad merinkomst. Skattskyldig må därvid erhålla gottgörelse för penningvärdets försämring med 30 procent å priser och kostnader under det år, varmed jämförelse sker.

Kan den skattskyldige visa, att hans nettointäkt av skogsbruk varit mindre än det belopp, som erhålles vid tillämpning av bestämmelserna i första eller andra stycket här ovan, må den taxerade merinkomsten icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.

(Se vidare anvisningarna.)

7 §.

Från taxerad — — — (= utskottet s. 45 rad 3 nedifrån—s. 46 rad 11 nedifrån) — — — kronor, bortfaller.

8 §.

För konjunkturskatten fastställs ett *grundbelopp*, som skall utgöra 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten; dock att för ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, grundbeloppet skall utgöra allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall utgöra grundbeloppet efter avdrag för det belopp, varmed statlig inkomstskatt för den skattskyldige skulle hava minskats, om konjunkturskattens grundbelopp avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

Det belopp, varmed grundbeloppet sålunda skall minskas, må icke understiga den statliga inkomstskatt, som skulle hava beräknats för den skattskyldige, därest den till dylik skatt beskattningsbara inkomsten motsvarat grundbeloppet.

För skattskyldig, som visar sig vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1953 års taxering till statlig inkomstskatt hava erhållit avdrag för belopp, som skola inbetalas enligt särskilda mellan staten, å ena, samt Svenska trävaruexportföreningen, Svenska cellulosaföreningen, Svenska trämassföreningen och Svenska pappersbruksföreningen, å andra sidan, träffade avtal av den 5 december 1950, den 15 november 1951 och den 1 februari 1952 samt andra motsvarande avtal, skall den enligt ovan uträknade konjunktur-

skatten nedsättas med ett belopp, motsvarande 6 procent av nyssnämnda avdrag.

9 §.

Skall jämlikt — — — (= utskottet s. 47 rad 15 nedifrån—s. 48 rad 6 uppifrån) — — — maken tillgodo.

Anvisningar

till 4 §.

1. I 2 mom. — — — (= utskottet s. 48 rad 9 uppifrån — s. 50 rad 16 uppifrån) — — — utfört arbete.

2) anhålla i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville, då prisläget å skogsprodukter under år 1952 kunde överblickas, för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser enligt 6 § om procentsatser för under år 1952 slutna avtal angående försäljning av skogsprodukter och upplåtelse av avverkningsrätter;

3) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall med de ändringar, att i förordningen angivna tidpunkter framskjutas ett år;

B) att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att från skattskyldighet enligt förordningen om konjunkturskatt för år 1953 undantaga de företag, som i enlighet med riksdagens skrivelse den 30 juni 1948 (nr 405) erhållit utfästelse om befrielse från skyldighet att erlægga krigskonjunkturskatt eller därmed jämförlig skatt;

C) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 380 av herr Ewerlöf m fl. och II: 504 av herr Hjalmarson m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 381 av herr Ivar Nilzon och II: 505 av herr Johansson i Mysinge,

3) de likalydande motionerna I: 384 av herr Näslund och II: 509 av fru Sandström,

4) motionen I: 382 av herr Magnusson,

5) motionen II: 501 av herr Fagerholm,

6) motionen II: 502 av herr Edström,

7) motionen II: 503 av herr Ståhl,

8) motionen II: 506 av herr Hagberg i Luleå m. fl., och

9) motionen II: 507 av herr Nilsson i Svalöv

måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.»

IV) av herrar *Petrén, Kristensson* i Osby, *Persson* i Svensköp och *Sjölin*, vilka ansett — för det fall den med III) betecknade reservationen icke skulle antagas av riksdagen — att riksdagen, utöver av utskottet förordade ändringar i förslaget till förordning om konjunkturskatt för år 1952, i fråga om avsättning till pensionsstiftelse under beskattningsåret måtte bifalla motionerna I: 382, I: 383 och II: 508 i denna del, samt anfört:

»Under återopande härav hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att 4 § 2 mom. c) andra stycket i förslaget till förordning om konjunkturskatt för år 1952 skall erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Vad nu sagts skall dock, såvitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt) angivna bestämmelserna.»

V) av herrar *Niklasson, Fritiof Karlsson* och *Vigelsbo*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I förevarande proposition — — — (= utskottet s. 24 rad 11 nedifrån—s. 32 rad 16 nedifrån) — — — nyss angivet slag. Å andra sidan anser utskottet dock, att s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, å vilka avverkning allenast företagits under beskattningsåret för att tillgodose delägarnas behov av husbehovsvirke och -bränsle, böra undantagas från beskattning. Utskottet finner nämligen att en dylik beskattning är främmande för grundtanken i den föreslagna konjunkturskatten. Att värdet i penningar räknat av en sådan delägares husbehovsvirke stigit kan givetvis icke föranleda den uppfattningen att allmänningen gjort en konjunkturvinst.

Enligt vad utskottet — — — (= utskottet s. 32 rad 15 nedifrån—s. 43 rad 9 nedifrån) — — — får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 79 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om konjunkturskatt för år 1952 med de ändringar av 1 §, 4 § 2 mom., 7, 8 och 9 §§ samt anvisningarna till 4 §, som framgå av följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Skattepliktig inkomstökning och skattskyldighet.

1 §.

För inkomstökning, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställes av beskattningsnämnd i första instans år 1952 (*beskattningsåret*), skall erläggas konjunkturskatt till staten under förutsättning att den som åtnjutit inkomstökningen är skattskyldig år 1952 till statlig inkomstskatt för den ifrågavarande inkomsten.

Skattskyldig, för vilken i föregående stycke avsett beskattningsår utgått före den 1 november 1951, skall, därest han så påfordrar, i stället erlægga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställes år 1953. Såsom förutsättning härför skall gälla, att sistnämnda beskattningsår omfattar minst tolv månader *samt att* den skattskyldige gjort anmälan som i 13 § 1 mom. sista stycket sägs. Beträffande skattskyldig, som skall erlægga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställes år 1953, skall sistnämnda beskattningsår anses såsom beskattningsår enligt denna förordning.

Från skattskyldighet som i denna förordning sägs undantagas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

Från skattskyldighet som i denna förordning sägs undantagas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, *ävensom s. k. besparings-skogar, häradsallmänningar, skogsallmänningar och andra likarlade samfälligheter, å vilka avverkning allenast företagits för att tillgodose delägarnas behov av husbehovsvirke och -bränsle.*

4 §.

2 m o m. — — — (= utskottet s. 44 rad 3 uppifrån—s. 50 rad 4 nedifrån)
— — — utan åtgärd.»